

ШУМАРСКИ ЛИСТ

БРОЈ 9. — ОКТОБАР 1927.
УРЕДНИК ПРОФ. ДР. А. УГРЕНОВИЋ

ШУМАРСКИ ЛИСТ

ИЗДАЈЕ ЈУГОСЛОВЕНСКО ШУМАРСКО УДРУЖЕЊЕ

Уређује редакциони одбор

Главни и одговорни уредник: проф. др. Александар Угреновић

ШУМАРСКИ ЛИСТ

излази сваког првог у месецу на 3—4 штампана арка.

Чланови РЕДОВНИ Ј. Ш. У. добијају га бесплатно након подмирења чланског год. доприноса од 50 Дин.

Чланови ПОМАГАЧИ а) категорије плаћају годишње 25 Дин.

б)

Чланови УТЕМЕЉИТЕЉИ И ДОБРОТВОРИ добијају га након једнократног доприноса од 500 односно 3000 Дин.

Преплата за нечланове износи годишње 100 Дин.

ЧЛАНАРИНА И ПРЕПЛАТА СЕ ШАЉЕ на чек Ј. Ш. У. 54.295 или на адресу Југословенског Шумарског Удружења: Загреб, Вукотиновићева улица 2.

УРЕДНИШТВО И УПРАВА налази се у Шумарском дому Загреб, Вукотиновићева ул. 2. Телефон 6-60.

ЗА ОГЛАСЕ ПЛАЋА СЕ:

ЗА СТАЛНЕ огласе (инсерате) као и за дражбене огласе:

1/1 страна 500 (петстотина) Дин. — 1/4 стране 175 (стоседмдесетпет) Дин.

1/2 стране 300 (тристотине) „ — 1/8 „ 90 (деведесет) Дин.

Код трократног оглашавања даје се 15%, код шестерократног 30% и код дваестерократног 50% попушта.

Сакупљачи огласа добијају награду.

УПРАВА

Господи сарадницима.

Да би се уређивање Шумарског Листа могло провести што лакше и брже управљамо ову молбу Господи сарадницима:

ЧЛАНЦИ нека обрађују што савременије теме, у првом реду практична питања. Теориски радови добро су нам дошли. За сваки превод треба прибавити дозволу аутора. — Добро су нам дошле ситне вести о свим важијим питањима и догађајима у вези са шумарством. — РУКОПИСИ нека су по могућности писани машинички само изузетно руком. Писати треба само на непарним страницама. Са десне ивице сваке странице треба оставити празан простор од три прста ширине. Реченице треба да су кратке и јасне. Избор дијалекта и писма препуштен је писцу. Рукописи се штампају оним дијалектом и писмом, којим су написани, уколико аутор изрично не тражи промену. — СЛИКЕ, у првом реду добри позитиви на глатком (не хрпавом) папиру, чека не буду улењени у текст већ засебно. Ако се шаљу негативи, треба их запакovati у чврсте кутије. — ЦРТЕЖИ нека буду изведени искључиво тушем (никако не китом) на белом (не жутом) писаћем папиру. Мерило на картама треба означити само оловком. — ХОНОРАРИ за оригиналне чланке 20 Д., за преводне 12/30 Д по штампаној страници. — СЕПАРАТНИ ОТИСЦИ морају се засебно наручити. Трошак своси писац: 100 ком. — 180 Дин, 500 ком. — 380 Дин по табаку. — Огласе, личне и друштвене вести треба слати Управи а не Уредништву.

УРЕДНИШТВО

REVUE FORESTIÈRE

POUR LES AFFAIRES FORESTIÈRES, DE L'INDUSTRIE ET DU
COMMERCE DES BOIS.

Rédigée par le Comité de Rédaction

Rédacteur en chef: Prof. dr. Aleksandar Ugrenović.

Edition de l'Union Forestière Yougoslave 2, Rue Vukotinović Zagreb,
Yougoslavie. — Paraît chaque mois. Conditions de l'abonnement
pour l'étranger Din. 120 par an. — Résumés en langue française.

ШУМАРСКИ ЛИСТ

ГОДИНА 51.

ОКТОБАР 1927.

Инж. ЛАЗАР ПЕТРОВИЋ:

НАЗАДОВАЊЕ НАШЕГ ШУМАРСТВА

Није потребно много се обазирати с десна на лево, ко има поље проницљив поглед, па да код нас дође до убеђења и уверења, да се наше шумарство великог и малог поседа налази на строј а уз то клизавој стази и да се роже све на ниже. Не стекну ли фактори на меродавном месту ускоро уверење и не дођу ли до те спознаје онда ће још са бржим темпом доћи наше целокупно народно газдовање ако не у питање а оно у врло тежак положај, јер је шумско газдинство основни стуб наше свеколике привреде.

У малим и мањим шумама није се до сада могло у опште говорити о рационалном газдовању. У појединим крајевима исчезле су те категорије шума у мањој или већој мери већ пре рата, а за време рата отворена је рана на шумском газдовању и постало је акутно оболење, за које ће се тешко наћи серум, да започето распадање организма спречи.

Нико од нас није у стању да обори чињеницу, да нисмо добили у наследство добре, лепе и простране шумске комплексе и то махом у срећеном и уређеном стању, али су видљиво упропаћене (за време кратке поратне високе привредне коњунктуре. Терети су се почели гомилаати, а цене пољопривредних продуката падати тако, да је грађанин са села морао ступити и започети очајну борбу бити или не бити.

Безумно газдовање укоренило се свуда и на сваком месту где је било шуме; сече се без икакве помисли на зле последице, и то у толикој мери како се то не памти. И ако смо у немогућности да тачно утврдимо висину искоришћених дрвних маса у последњем временском интервалу од 3—4 године ипак ће сваком ма уколико оријентисаном практичару шумару бити јасно, да се далеко више сече него што износи прираштај. Закон о заштити шума говори готово само о пошумљавању обешумљених терена, али врло скромно или мало о самом газдовању у шуми. Према томе после сваког извршеног пошумљавања узалуд се тражи пропис даљег нарочитог одгоја, а у вези тога мора и продукција у размери бити скучена и стално ће се умањивати при оваквим приликама.

Само се о једној ствари у неколико води озбиљније рачуна, а то је снабдевање општина, села и појединаца са бесплатним културним материјалом, али за сада са мало успеха.

О каквом рационалном газдовању и одгоју, сељачких, општинских и сеоских шума не може бити ни говора, а те шуме заузимају огромне површине целокупне површине шума. Запостављање шумарства, не вођење довољно рачуна о унапређењу и увећању продукције нанеће и наноси осетљиву штету нашој целокупној народној привреди. Управо изгледа непојмљиво када се велике суме новаца остављају на располагање за извођење мелиорација у пољопривреди у циљу увећања продукције, да се у исто време запостављају и губе из вида огромне површине шумског земљишта и готово по неком систему умањује продукција.

Велики шумски посед сачињавају државне и шуме великих шумских поседника. О шумама поменутим на првом месту говори се у позније доба и сувише много, али ништа утешљиво и ружичасто. Када се све уоквири, указује се напредак и успех у виду кретања рака.

О тако званој реформи Управе истина говори се, али још ништа позитивно и конкретно, и дефинитиван суд о свему моћи ће се створити ако несређено стање дозволи тек после неколико година.

За нас је шумаре ипак нешто тугаљиво и на жалост за наш суд меродавно и стварно: штедња умне — стручне снаге.

Мишљење да ће се укидањем појединих надлештава, пензионисањем и отпуштањем извесног броја чиновника поправити и средити нездраво финансијско стање само је заблуда од које се има далеко више штете него користи.

Евентуалним смањивањем постојећег броја Шумских Управа и Дирекција, повећаће се на простору и онако сувише простране територије Управа и Дирекција, јер ће се новим Управама морати прикључити сви шумски терени и комплекси тако, да Управници неће бити у могућности — а нису ни данас — да целокупну своју територију у оној мери упознају и прегледају као што је то потребно за уредно газдовање и управљање. При томе не треба губити из вида и ту околност да су сви ти Управници и данас тако оптерећени несређеном и увећаном администрацијом, да је њихово деловање на терену готово онемогућено.

Може бити, да би се већим територијама могло некако и управљати и привидно на хартији постићи некаква прелазна — моментална добит, али то ће све ићи на рачун запостављеног подизања и одгоја шума — наравно, штета која се из тога појављује као резултат рада не може се одмах у цифрама констатовати.

Сваком ма у колико искуством надареном шумару стручњаку јасно је, да је човечја снага-делатност скучена и да свака могућност на пољу умног деловања има ипак своје границе. Све то у шумарству и позиву шумара утврдити, треба сматрати као највиши задатак мудрости на највишем месту постављених управљача сваке управе.

Само оно шумарство може с правом себи присвојити атрибут рационалан, које је уређено и почива на бази и принципима данашњих на основу науке и искуства стечених на пољу подизања и одгоја шума. Ти пак принципи и правила захтевају одређени степен стручне

интелигенције, познавање шумских односа, стања и прилика, па да се и за најмању површину могу прописати и утврдити најсходније привредне мере. Али да се за то створи могућност, треба Управнику доделити само онолики шумски простор, да га узмогне темељито упознати и прегледати, иначе, ако је територија велика и превелика као што су територије шумских управа код нас, немогуће је унутрашње стање у оноликој мери упознати како је то потребно, па према томе није никакво чудо, да је газдовање и управљање у таквим управама површно.

Да би се дало некакво оправдање обично се каже, у планинским и бреговитим крајевима, постоји само та могућност. Ипак ако се исте прилике доведу у упоређење са другим местима, потврдиће само обрнуту чињеницу. Ако се најзабитнији шумски комплекс одговарајућим потребним транспортним постројењима и комуникацијама учини приступачним одмах је створена могућност да се површно газдовање и управљање преобрази у рационалније и еластичније — о томе не може каква сумња ни постојати, само што такво газдовање и управљање захтева оштрији поглед, виши степен интелигенције, умне снаге и способности.

Штедњом у прикупљању способних, са вишим степеном стручне интелигенције Управника постизава се и постигло се само назадовање шумског газдовања, а из тога следује као природна последица опадање продукције, а с тиме у вези и самога прихода.

Не само да држава у шумској струци спроводи неоправдани систем штедње са умним снагама, него се то практикује у још јачој мери у приватним шум. институцијама. Под великим теретом и услед губитака у имању, што је посетило у последње време многе и многе сопственике шумских добара, ниско су пали сви приходи шумских имања која су у минулим деценијама видљиво уносна била — шта више многа су имања постала пасивна.

Неразумно се штеди, где штедња није ни оправдана — на персоналу, нарочито на више образованом. Многи радови, којима се раније озбиљна пажња посвећивала, као на пр. уређивању шума, изводе се данас готово свуда површно.

Добро треба знати и запамтити: да се ни у једној шуми није могло, а не ће се ни у будуће моћи, санирати стање и прилике на рачун персонала: где је пак учињен покушај, ту је исчезло и газдинство. Основа за санирање стања и прилика у свеколиком шумском газдовању била је и остаје: подизање и одгој шума, јер само тај начин ствара могућност увећања продукције. Ако се мисли да ћемо ми изводећи сече већег обима и што вештијим трговачким искоришћењем и уновчењем добивеног дрвног материјала, моћи потребама данашњег времена одолети и да смо тој борби дорасли, онда се само заваарава; свима најездама одолећемо интензивним деловањем на терену подижући и водећи бригу за даљи одгој шума. За све то потребна је умна снага и добра воља стручно висло образованог шумара, који ће поред тога имати довољно времена, па да своје знање стварно искористи у продуктивном раду. Како је већ напред речено, то ће бити само онда могуће, ако му се додели толико шуме по простору на управљање и газдовање, коју може прегледати и

у детаље испитати, шта више и на најмањој парцели и да стварно у шуми и сам ради и делује то ће рећи, да разнолике послове у шуми сам — лично изводи, а не, да подручном пресоналу с времена на време даје директиве и наређења у најширим потезима.

Свакако је велика разлика, да ли ће Управник лично извести једну проредну или оплодну сечу, или ће само своме запосленом персоналу дати површне директиве — велим површне јер такве морају бити када се говори не имајући пред собом објекат, а по готову онда ако није у могућности да над свеколиким радом на територији врши и потребни надзор.

Није то свеједно у шумарству да ли ће два стручњака један те исти посао обављати и обавити или — само један, јер је успех зависан од врло много момената и потеза, који се иначе сматрају као незнатни. Сигурнији је успех шумара на мањем шумском поседу, јер му је дата могућност да газдовање и управљање изводи готово по стаблима; свако за сечу одређено дрво означаје он сам. Па ако га у моментима околине дубоке мисли имајући пред очима основне принципе потрајности материјалних прихода и целокупног шумског газдовања, то стање налази своје оправдање у бојазни пред огромним радом у будућност, кога једно лице при просечној величини данашњих Управа није у могућности да савесно савлада.

Ипак, ако се посао и рад рентира, не треба пред радом за који су потребне и веће жртве и напори очајавати и пред собом гледати само авет бојазни. Нарочито онда, ако су на располагању одговарајуће снаге за извођење радова и постављених задатака. Такве снаге у данашње време има довољно, али је треба знати искористити и згодно пласирати. Да та снага показује и извесни вишак и да су поједине јединке у доста случајева осуђене на нерад исто је тако тугаљива појава назадовање нашега газдинства; та ће се појава тек у будућности још јаче испољити.

Сталним искључивањем из строја јаким и јачим јединки у најбољој снази, ступајући у конкурентну битку се шумарском омладином, која води очајну борбу за своју екзистенцију, а истовремено је више него сигурно, да ће омладина као слабије наоружан борац морати подлећи.

Исто се тако изводе ретко и ређе ревизије постојећих програма о уређењу и искоришћењу, и ако се изводе те су ревизије и сувише површне: »у интересу штедње«.

Наша је шумарска омладина ради таквих поступака врло зловољна. Никакво чудо! Трошкови око студија, захтеви при полагању испита, па жртве, што их сваки појединац мора допринети, док оконча студије, абнормално су велике. А после свега тога долази страшно разочарање као пропратна појава. Не ствара се могућност осигурања за живот и даљи опстанак, а природна је последица таквога стања, да се ни најбоље снаге у будуће под таквим околностима не ће посветити зеленој струци. Ускоро ће се рећи, да је сувишан број постојећих завода за одгој шумарског подмлатка. Обустаи ли који од тих завода своје деловање, већ је и то знак назадовања у шумском газдовању. Један извор студија, истраживање, опита и прогреса на тај начин срља у пропаст.

За све ове тугаљиве појаве, несређено стање, невоље, настало зло, па у неку руку и почетак ликвидације шумарства највећи грех носе на

својој савести и души наши политичари. У садашњици долазе на Управу људи, који важност и потребу разборите умне снаге у вођењу свеко-
ликог шумског газдовања нису у могућности да оцене.

За шумско газдовање мало ко има сем шумара утанчан укус и пра-
ви осећај, те се газдовање сматра неисцрпивим врелом, на чији рачун
наши политичари, и народни представници без великих тешкоћа задо-
вољавају потребе бирачких маса, без икакве помисли колико и како не-
разумно наносе штету општој народној привреди.

Дванаести је час да се дође до бољег уверења и сазнања и то пре
него што буде доцкан, као што је то и у осталим земљама бивало,
о чем нам историја и предања говоре, како се окајавају греси причи-
њени народном добру, светињи — народној шуми.

Dépérissement de notre économie forestière.

Rédaction.

Dr. JOSIP BALEN:

DIOBA GOLOGA KRŠA

(Prilog studiju pošumljavanja krša.)

Bacite jedan pogled na Krš bilo na onaj u Hrvatskom Primorju i Dalmaciji, bilo na onaj u Crnoj Gori i Hercegovini i lako ćete prepoznati privatni posjed od kolektivnog posjeda bilo Države, bilo nekog pravnog lica. Sve zemljište, što je obradjeno kao vrt, oranica, livada, ili sačuvano kao gaj, redovno je u privatnom posjedu. Velike, ponajviše puste površine, na kojima je u mnogo slučajeva sterilitet već dosegao izvjesnu kulminaciju, svojina su kolektivna.

Individualna svojina uopće okarakterisana je težnjom, da se na jedinici površine postigne što bolji ekonomski rezultat s obzirom na potrebe vlasnika, kao i s obzirom na kvalitet zemljišta. Kako zemlja može dati tražene koristi samo uz učešće rada i kapitala, potrebno je, da se to učešće provede što je moguće racionalnije.

Na zemljištu Krša, koje treba radom i kapitalom učiniti produktivnim, dolazi — po našem mišljenju — u prvom redu u obzir individualno vlasništvo. Kod toga pojedinac vlasnik može potpuno realizovati svoje nastojanje i s obzirom na ulaganje rada, i s obzirom na ulaganje kapitala. To ne isključuje skrb vlasti, koja je i onako po svome pozivu dužna da se brine o unapređivanju dobrobiti svih svojih građana i promicanju blagostanja uopće.

U nacionalnoj ekonomiji nalazimo načelo da vrijednost dolazi od rada. Razvijanje čovječanstva traži, da se tlo ne ostavlja prepušteno uticaju prirodnih sila, nego da čovjek zahvati svojim radom i kapitalom, kako bi tlu dao vrijednost ondje, gdje je ono nema, a uvećao je ondje, gdje je ta vrijednost malena ili nedostatna. Ta modifikacija u vrijednosti zemljišta na Kršu može da se — po našem mišljenju — najbolje provede ako je zemlja u individualnom vlasništvu. Vjerujemo da toliko naglašavana privatna inicijativa može doći do potpunog izražaja u pravcu stalnog uvećavanja prihoda zemlje samo onda, ako je zemlja u individualnom vlasništvu.

U nas se mnogo pisalo i govorilo, a i danas se piše i govori o agrarnoj reformi. Po svojoj svrsi trebala bi agrarna reforma da donese takovo rješenje u pogledu vlasništva zemlje, koje bi bilo pravilnije no dosada. U mjesto malog broja onih, koji imaju zemlju, imade agrarna reforma da zemlju da u ruke što većega broja onih, koji su bez zemlje i koji bi zemlju obradjivali. Agrarne reforme sviju vijekova nastajale su vazda iz istih osnovnih razloga: demokratski duh vremena donosi sa sobom potiskivanje aristokratskih, ili bolje reći, individualističkih prilika, u kojima je zemlja bila svojina malenoga broja privilegovanih lica.

Koju i kakvu agrarnu reformu možemo provesti na Kršu?

U krajevima, gdje postoji veliki poljoprivredni posjed, podmiruje agrarna reforma siromašne zemljoradnike diobom poljoprivrednog zemljišta velikog posjeda. Na kršu provadjanje agrarne reforme u ovom smislu i ne dolazi u obzir. Jedin način, kako da se uveća posjed zemljoradnika na Kršu jest dioba Krša, t. j. da se izvjesne površine od opštinskog i državnog Krša dadu zemljoradniku u njegovo vlasništvo, u cilju, da individualni vlasnik razvije na svojoj zemlji svu svoju snagu u pravcu uvećanja prihoda, a s time i u pravcu uvećanja vrijednosti. Ovo pitanje nije još svuda na Kršu niti pokretano. Sigurno iz razloga, što u najširim masama nije ni dozrela misao, da je akcija oko podizanja krša daleko šira i značajnija od pitanja vještačkog pošumljavanja.

Za Krš Hercegovački javlja se misao o diobi gologa Krša u godini 1923. Direkcija Šuma u Sarajevu saziva dne 11. jula 1923. g. kolegijalnu sjednicu šumarskih stručnjaka »glede obnove akcije pošumljavanja Krša u Hercegovini«. Zapisnik te sjednice bio je slijedeći:

ZAPISNIK¹⁾

sastavljen dne 11. jula 1923. god. kod Direkcije Šuma u Sarajevu.

Prisutni potpisani.

PREDMET:

jest po naredjenju Ministarstva Šuma i Rudnika u Beogradu od 12. juna 1923. Br. 17.142 kolegijalna sjednica šumarskih stručnjaka glede obnove akcije pošumljavanja krša u Hercegovini.

Potpisani su mišljenja, da bi se pošumljenje krša u Hercegovini prevelo na taj način, da se ovaj krš, koji je vlasništvo državnog erara, razdijeli postepeno i to u površini od jedan do najviše dva Ha, već prema terenskim prilikama itd. svakoj pojedinoj porodici.

Na ovaj način drže potpisani da se prepusti pošumljenje privatnoj inicijativi i da se na taj način privatnici zainteresuju i u njima iz vlastitog interesa pobudi volja za ovu akciju, kojim bi načinom, po mišljenju potpisanih, bio osiguran uspjeh ove akcije.

Spočetka bi bili ovi dijelovi krša (svakodnevnih ispaša) svakoj pojedinoj porodici dati u zakup na deset godina pod izvjesnim uslovima, koji bi sadržavali prava i obveze za dotičnoga i koji bi uslovi bili sastavljeni u formi jednog zakupnog ugovora. Taj ugovor sadržavao bi naročitu odredbu, da je dotični dužan podijeliti mu krš pošumiti u roku od 10 godina; ako ovaj uslov ispuni da će mu se prenijeti u gruntovno vlasništvo. Da se postigne što bolji uspjeh i da se pobudi što bolji interes za ovu akciju kod svih težaka bilo bi opravdano, da kod razdiobe krša učestvuju svi težaci bez razlike i bez obzira, da li već imaju svojih privatnih gajeva u većoj i manjoj površini.

Država sa svoje strane trebala bi:

1. da oprostí težaka od plaćanja poreza za vrijeme pošumljavanja;
2. da u centru svakoga sreza osnuje šumski vrt, u kojem bi se odgajale presadnice i besplatno dijelile, a također i potrebno sjeme;

¹⁾ Prepis originalnog zapisnika. — Pisac.

3. da dijeli onim težacima, koji pokažu naročitu volju i uspjeh, nagrade, diplome, ordene itd.;

4. da nastoji da se podijelom arondira privatni posjed pojedinaca;

5. da pošumi već postojeće zabrane i da nastavi te dovrši odpočeto kultiviranje;

6. da reguliše držanje koza tako, da se dozvoli na glavu po jedna koza i to samo za one krajeve, gdje nije moguće držanje druge vrsti mliječnog blaga;

7. da zainteresuje škole na taj način, što će, po mogućnosti, učestvovati kod pošumljavanja odnosno sadjenja biljaka školska djeca, a pojedinim školama da se izruči naročita površina za pošumljavanje, gdje će školska djeca imati prilike, da pod vodstvom učitelja sami pošume, na koji će način školska djeca dobiti smisao i ljubav za uzgoj šume. Ove pošumljavane površine prešle bi onda u vlasništvo dotičnih općina;

8. da obveže i sve gradske općine, da na svoj trošak takodjer pošume one površine, koje im budu dodijeljene i koje bi trebale da budu u blizini gradova i vrela;

9. da reguliše pitanje dogona tovarnih drva u varoši, koji bi dogon drva u interesu uspjeha ove akcije trebalo ili posve zabraniti ili ograničiti na najmanju mjeru, a dotične gradske općine uputiti, da se pravovremeno pobrinu za potrebnu količinu ogrjevnog materijala;

10. da makar i prisilno uvede upotrebu štednjaka a time ograniči potrebu ogrjevnog materijala.

Od podjele trebalo bi potpuno isključiti dosadanje zabrane, isto tako visoke šume u koliko ih ima, kao i one, koje sačinjavaju zatvorena područja.

Isto tako trebalo bi isključiti od podjele visoke ljetne pašnjake, za čije bi se pošumljenje imala povesti kasnije jedna posebna akcija, a pošumljenje provadjati samo na dnevnim pašnjacima (merama).

Podjelu bi trebalo da vrši jedno seosko povjerenstvo pod predsjedanjem poglavara sreza i uz sudjelovanje šumskog upravitelja (referenta) i geometra, pri čemu bi trebalo dijeliti one bolje površine.

Ovaj način podjele doveo bi do najmanjeg broja sporova, koji bi u velikom broju nastali, ako bi državni organi ovo sami činili. Podjela boljih površina opravdana je time što se na taj način osigurava brži i sigurni uspjeh akcije. Konačno bi trebalo obavezati dotične težake, da na vlastiti trošak odmah ograde dodijeljene im površine.

Što se tiče nabavke finansijskih sredstava za ovu akciju, kao što je trošak osnivanja šumskih vrtova, kultiviranje državnih zabrana, postavljanje posebnog osoblja za vođenje poslova u centralnim šumskim vrtovima, nagrade itd. to su potpisati mišljenja, da bi se potrebna sredstva mogla namaknuti, a da se s time ne optereći državni budžet, na slijedeći način:

1. Kako je poznato pripada svima zemljoradnicima, starosjediocima pravo servituta drvarenja u državnim šumama. Izdavanje ovog drveta vršilo se do sada na taj način, što su težaci to drvo dobivali posve besplatno, a nisu državi naknadivali ni troškove oko doznake, za farbe, tiskanice itd. Potpisati su mišljenja, da ovo pravo servitutnog drvarenja ne isključuje dužnost svakog težaka, da naknadi državi troškove oko doznake itd.

Trebalo bi stoga administrativnim putem propisati, da se za pokriće ovih troškova naplaćuje od težaka za svaki kubik građevnog odnosno svaki prostorni metar ogrjevnog drveta, bez obzira na vrst drveta, izvjesna svota, koja bi mogla za sada iznositi 1 dinar. Dotične svote uplaćivale bi se pomoću položnica na jedan novo osnovani ček-konto pod naslovom »Fond za pošumljavanje krša«, za koji bi fond onda izdalo regulativ, sličan onome o fondu za pošumljavanje Ministarstva Šuma i Rud-

nika. Potpisani su mišljenja, da bi se ovim načnom dobilo dovoljno novčanih sredstava za početak ove akcije.

2. Pored ove takse za servitutno drvo moglo bi se kod prodaje sviju šumskih produkata iz državnih šuma predvidjeti u dotičnim ugovorima, da je kupac dužan pored ostalog platiti u korist »Fonda za pošumljavanje krša« od cjelokupne kupovine 2%. Konačno su potpisati mišljenja, da se ovom akcijom tangiraju pitanja izlučenja baltaiika i mera i ta pitanja djelomice i rješavaju, te bi stoga bilo potrebno, da se i reguliše pitanje držanja blaga na opštinskim ispašama, odnosno da se broj blaga na tim ispašama maksimira.

Sam zakon treba da sadržava općenite odredbe a samo provadjanje u pojedinstima da se prepusti provedbenoj naredbi, koju bi izdalo Ministarstvo Šuma i Rudnika na temelju ovlašćenja, koje bi sadržavao sam zakon.

pl. Pogachnigg s. r.
šum. nadsavjetnik

Josif Radulović s. r.
šum. nadsavjetnik

Ing. Ferdo Holl s. r.
direktor šum. škole

Kamilo Ružička s. r.
šumar

Karop s. r.
šum. savjetnik

Risto Stojanović s. r.
šum. savjetnik

Stjepan Nikić s. r.
šumarnik

Pavao Bilić s. r.
nadšumarnik

Dr. Dim. Milošević s. r.
vlad. tajnik

Radi potpunosti same stvari moramo pomenuti, da je akcija oko podizanja pustih krajeva u Bosni i Hercegovini već i ranije otpočela kolonizacijom. Istaći moramo riješenje bivšeg c. i k. zajedničkog Ministarstva u Beču od 11. avgusta 1880. god. Br. 5429/B. H., koje se odnosi na koloniste u Bosni i Hercegovini. To je riješenje, proglašeno po Zemaljskoj Finansiskoj Direkciji za Bosnu i Hercegovinu pod br. 12.387/880. upućeno bilo svima finansiskim i poreskim inspektorima, poreznim, carinskim i šumarskim uredima. Najvažnije su mu odredbe slijedeće:

Glasom saopštenja zemaljske vlade od 26. avgusta br. 19.503 dozvolilo je c. i k. zajedničko Ministarstvo svojim riješenjem od 11. avgusta 1880. god. br. 5429/B. H., da se daje kolonistima ovih pokrajina sa strane državne vlasti i to:

1. svakoj familiji, već prema njezinoj radnoj snazi, izvjesna površina raspoloživog državnog dobra: a) kao gradilište, za gradnju stanbene zgrade kao i za gradnju gospodarskih i drugih potrebnih zgrada; b) za oranicu i livadu i c) po potrebi i za pašnjak (kod kolonista — općina mogla bi čitava općina zajedno zadržati jedan kompleks pašnjaka).

Zemljište se daje kolonistima u vlasništvo, uz uslov, da otplaćivanje izvrše po procijenjenoj vrijednosti za vrijeme, koje odredi Zemaljska Uprava. Zemljište je hipoteka. Nije od potrebe besplatno davanje zemljišta jer se uzima procijenjena vrijednost kao kupovna cijena, koja je za neproduktivne terene i onako minimalna, pa naseljenike ne će tištati ni najmanje. Za pašnjake nema kupovina, već će se iza izvesnog vremena otpočeti sa plaćanjem umjerene zakupnine.

2. svaka familija dobija za gradnju zgrada, pomenutih pod 1. besplatno količinu građevnog drveta i to u količini, koja se ravna prema broju duša u familiji.

3. kolonisti — opštine dobijaju pod istim uslovima građevno drvo za gradnju crkve i škole.

4. kolonisti se oslobodjavaju za vreme od deset godina, počevši od izvršenja kolonizacije, od svih državnih poreza na zgrade i na zemljišta pomenuta pod 1., u koliko nije to zemljište oporezovano već prije naseljavanja.

5. kada kolonisti budu oporezovani, bilo radi vođenja kakvog sporednog zanimanja, bilo iz koga drugog razloga, po odredbama za lično oporezovanje, uvažit će im se za vrijeme od 10 godina, od vremena njihovog naseljavanja, prihod od 3000 pia-stera kao slobodan od poreza. — Oslobodjenje od plaćanja poreze gubi se, čim se na-selje proda licima, koja se ne useljuju u zemlju, koja dakle nisu pravi kolonisti.

Imajući u vidu i pomenuti zapisnik kolegijalne sjednice šumarskih stručnjaka, kao i ovo riješenje bivšeg c. i kr. bečkog Ministarstva, koje je i dalje na snazi za Bosnu i Hercegovinu — odlučuje Ministarstvo Šu-ma i Rudnika, da diobom Krša potpomogne rješavanju pitanja Krša.

Dne 21. januara 1925. g. izdaje Ministarstvo Šuma i Rudnika pod br. 1345/925. ovu naredbu:

»NAREDBA*

Ministra Šuma i Rudnika o podeli državnog zemljišta u Mostarskoj Oblasti u svrhu zagajivanja i pošumljivanja krša i goleti.

Da se, naročito u okolini varoši, sela i naselja, kultivšu goleti i krševi, a da se zato zainteresuju široki narodni slojevi, na osnovu zakonske odredbe od 16. septembra 1880. g. br. 12387. Naredjujem:

Čl. 1. Državni krševi i goleti, koji nisu opterećeni pravima, koja isključuju ra-spolaganje s njima, a koji se nalaze blizu varoši, sela i naselja, kao i državne bra-njevine na kršu i goletima, koji nisu sastavni delovi većih šumskih kompleksa, odvojiti će se za svrhe unutrašnje kolonizacije i razdeliti će se stanovnicima dotičnih varoši, sela i naselja po propisima ove naredbe, a bez obzira na to, da li pojedinci imaju već svojih gajeva ili nemaju.

Čl. 2. Ova kolonizacija ima svrhu, da se odvojeni i podeljeni krševi i goleti za-gaje i pošume.

Čl. 3. Kolonizacioni objekti deliti će se u površinama od 1 do najviše 2 hektara u području naselja, sela i varoši, po mogućnosti što bliže kućama i ziratnoj zemlji poje-dinih interesenata, pod uslovima unutrašnje kolonizacije.

Ovi uslovi moraju pored ostaloga sadržavati još:

- a) obavezu, da se dotično zemljište mora u roku od jedne godine dana ograditi;
- b) obavezu, da će svaki interesenat dotični objekat u roku od deset godina o svom trošku pošumiti, posle čega će se isti upisati u vlasnost dotičnog interesenta po propisima zakonske naredbe od 16. septembra 1880. g. Br. 12387;

Čl. 4. Kolonizacioni objekti deliti će se tako, da se po mogućnosti arondira dosa-danji posed onoga, kome se zemlja podeljuje.

Čl. 5. Sem toga svakoj će se seoskoj i gradskoj opštini podeliti po jedan kom-pleks krša i goleti, koji će one o svom trošku ograditi i pošumiti u rokovima, koji su označeni u čl. 3. ove naredbe.

Na ove se komplekse ne odnosi ograničenje površine u čl. 3. ove naredbe.

Čl. 6. Za svaku osnovnu školu odredit će se po mogućnosti potreban kompleks goleti ili krša, koji će služiti kao ugledna školska branjevina, u kojoj će se deca podučavati o svemu, što je u vezi sa osnivanjem, gajenjem i čuvanjem pošumljenog krša i goleti.

Čl. 7. Isključeni su iz kolonizacije:

- a) kompleksi visokih šuma,
- b) kompleksi vrijednih sastojina niske i srednje šume,

* U originalu. — Pisac.

v) seoski i visoki pašnjaci u koliko su potrebni kao ispaša naseljima, selima i varošima;

g) krševi i goleti, koji su sastavni delovi većih državnih šumskih kompleksa, u koliko ih država namerava o vlastitom trošku zagajivati i pošumiti.

Čl. 8. Komisiju za deobu kolonizacionih objekata prema ovoj naredbi sastavljaju:

1. Poglavar dotičnog sreza, upravitelj dotične ispostave, odnosno njihovi zamenci;

2. Šumarski referent;

3. Geometar;

4. Glavar Opštine sa dva prestavnika dotičnog sela ili varoši.

Čl. 9. Ako se ovi članovi komisije saglase, rešenje se ima odmah izvršiti.

Ako se ne saglase ovi članovi komisije, akta će se predložiti Direkciji Šuma u Sarajevu, koja će doneti konačno rešenje.

Čl. 10. Gde god ima dovoljno kamenja, kolonizacioni objekti ogradit će se suvim zidovima, gde takovog kamenja nema, dotični će se objekti ograditi koljem i prućem, te će se oko objekata posejati istodobno seme za živicu.

Materijal za ovakve ograde kao što i seme za živicu — davaće se besplatno.

Ogradjivanje kolonizacionih objekata drvenim stubovima i žiokama (baskijama) zabranjeno je.

Za postavljenje ograda u osobito teškom terenu može Ministar Šuma i Rudnika davati potpore. Isto tako može Ministar Šuma i Rudnika davati potpore za pošumljavanje osobito teških terena. Ove potpore davat će se iz srestava Fonda za pošumljavanje a po predlogu šumarskih referenata, odnosno predlogu Direkcije Šuma u Sarajevu.

Čl. 11. Na trošak Države podići će se i održavat će se potreban broj šumskih rasadnika, u kojima će se proizvodjati rasadnice takvog drveća, za koje je iskustvo utvrdilo, da dobro uspeva na kršu i goletima.

Te će se rasadnice deliti interesentima besplatno.

Isto tako će Država nabavljati i besplatno dijeliti interesentima razno seme drveća, koje dobro uspeva na kršu i goletima.

Čl. 12. Državno šumsko-tehničko, pomoćno i čuvarsko osoblje podučavat će besplatno interesente u sadjenju šumskih rasadnica i u sejanju šumskog semena.

Čl. 13. Za osobito uspele šumske kulture i branjevine na kršu i goletima Ministar Šuma i Rudnika, na predlog šumarskih referenata i Direkcije Šuma u Sarajevu, delit će odgovarajuće nagrade iz Fonda za Pošumljavanje.

Čl. 14. Ova naredba stupa na snagu danom oglašenja u Službenim Novinama Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca.

Beograd, dne 21. januara 1925. g.

Ministar Šuma i Rudnika

Dr. G. Žerjav.

Kasnije je protegnuto važenje ove naredbe i na srezove Duvno i Livno u Travničkoj Oblasti.

Direkcija Šuma u Sarajevu otpočela je odmah sa sprovođenjem citirane naredbe u djelo.

Rezultat rada oko diobe Krša od publikovanja pomenute naredbe do kraja godine 1926. u području pomenute Direkcije Šuma pokazuje nam ovaj pregledni iskaz:

ISKAZ
o površinama podijeljenoga krša do konca 1926. godine.

Tekući broj	Srez	Podijeljeno krša		Odobreno kredita Din	Potrošeno Din.	1 ha stoji okruglo Din.
		hektara	na familije			
1	Bileće	120·961	113	24·000 —	21,000 —	174'—
2	Ljubinje	946·—	349	38,010·—	37,500·—	39·60
3	Ljubuški	—	—	30 000·—	15,455·—	—
4	Mostar	239·—	254	20,000·—	10,064·—	42'—
5	Stolac	1710·610	3720	58.000·—	56.212·40	32·90
6	Trebinje	163·770	196	30,000·—	22,738·—	139·—
7	Duvno	54·—	31	18,000·—	14,355·—	265·50
8	Livno	79·—	105	46,500·—	46,500·—	590·—
	UKUPNO	3313·341	4768	264.510 —	223.824·40	

Prema tome je do kraja 1926. g. podijeljeno u šest srezova u Hercegovini, u Oblasti Mostarskoj (Bileće, Ljubinje, Ljubuški, Mostar, Stolac i Trebinje) te u Bosni u Oblasti Travničkoj u dva sreza (Duvno i Livno) u svemu 3313·341 ha. a sa troškom od 223.824·40 Din.

Iz prednjeg iskaza razabiremo vrlo interesantne podatke naročito: O površini, koja je podijeljena, o broju familija, koje su nadijeljene, o trošku državne vlasti za diobu pro 1 ha.

Prema ovim zvaničnim podacima Direkcije Šuma u Sarajevu najbolji je rezultat postignut, s obzirom na ukupnu površinu podijeljenog zemljišta, kao i sa obzirom na broj nadijeljenih porodica u srezu stolackom, gdje je podijeljeno nemalo 2000 ha. Tu je najjeftinije obavljena dioba i s obzirom na trošak po jednom hektaru od 32.90 Din. Najslabiji je rezultat u srezu Ljubuški, gdje se sa utrošenim kreditom za diobu nije uopće došlo do konačne diobe, jer postoje sporovi i žalbe, koje do kraja 1926. g. nijesu bile riješene.

Veliki trošak za rad komisije potiče od sudjelovanja u komisiji pri diobi svih onih lica, što ih napominje čl. 8. navedene naredbe br. 1345/925. g. a naročito radi toga, što nema prethodne saglasnosti za diobu kod svih zainteresovanih općinara. Da bi se smanjili ovi troškovi, odnosno da se sa odobrenim kreditom izvrši što više, određeno je, da se samo onda

obavlja komisijski uvidjaj, ako općinsko vijeće stvori valjani zaključak, da se podjela krša na teritoriji izvjesne općine može provesti — dakle gdje nema razloga za sporove.

Pitanje diobe obradivog općinskog zemljišta bilo je u Dalmaciji potaknuto osamdesetih godina minulog stoljeća. U tom je pravcu izradjen i »Zakon od 27. maja 1876. g. o razdjelbi za obradjivanje sposobnih zemalja općinskih u Dalmaciji«, koji je objavljen u broju 115. državnog zakonskog lista za Kraljevine i zemlje zastupane u carevinskom vijeću, kao i izvjesni drugi zakoni, okružnice i naredbe, što su publikovane a odnose se na ovaj predmet. Tu je zakon od 9. novembra 1880. g. »O zemljištu, namijenjenom šumskom odgoju na temelju zakona od 27. maja 1876. g.«, Naredba Ministarstva Poljodjelstva i Unutarnjih Dijela od 12. novembra 1880. g. »o diobi obradivih općinskih zemalja u Dalmaciji«, okružnica od 23. juna 1881. g. Br. 1. pokrajinskog povjerenstva za diobu obradivih općinskih zemljišta itd. Na rezultat rada u ovome pravcu na teritoriji Dalmacije osvrnućemo se kasnije.

U Lici i u Hrvatskom Primorju nije uopće življe pokretano pitanje diobe Krša. Velike površine goleti, na potezu od Kastva i Sušaka do medje Splitske Oblasti najvećim su dijelom vlasništvo zemljišnih zajednica (bilo organizovanih sa redovnim zastupstvom, kao u bivšem Provincijalu; bilo neorganizovanih, kao na teritoriji negdašnje Vojne Krajine) a negdje i vlasništvo državno (u Vojnoj Krajini). Ima i ovdje mnogo slučajeva, gdje goli krš prelazi iz vlasništva kumulativnog — u individualno putem usurpacija. U svakom slučaju očituje se redovito blagotvorni uticaj individualne svojine (makar i pravno nepotpune kao kod usurpacija) jer je zemljište, prema prilikama, u najviše slučajeva valjano obradjeno i dobro iskorištavano. Od šume, što dolazi na zemljištu, koje nije držano kao uzurpirano, te niti je u posjedu, a niti u vlasništvu individualnom, izuzevši one komplekse, koji su naročito čuvani po državnoj upravi, najbolje su očuvani, t. zv. gajevi — branici, koji se nalaze uz selo, kao zaštita od vode i vjetrova, pa kao zaštita od žege za plandišta stoci.

Crnogorski goli Krš najviše je vlasništvo sela i plemena. Ni ondje još nije pokretano pitanje diobe. No stanje privatnih gajeva i inog privatnog zemljišta daleko je bolje od onoga na »opštem pogazu«.

Pitanje prelaženja pojedinih dijelova danas gologa krša u individualno vlasništvo samo je jedna od ovih mjera, kojima se indirektno nastoji podići proizvodna snaga zemlje na Kršu i kojima se nastoji omogućiti akcija oko unapređivanja krša.

Pri razmatranju ovoga pitanja valja imati svagda na umu odgovor na pitanje: da li svugdje postoje uvjeti, odnosno garancija, da će seljak u Kršu nadijeljeni mu dio gologa krša doista obraditi, kultivirati, uložiti u nj svoju snagu? Spomenuli smo, da su dijelovi Krša u privatnom vlasništvu redovito bolji po proizvodnji od onih dijelova, što su u drugom vlasništvu. I to je tačno.

No ne smijemo zaboraviti, da je dizanje proizvodne snage vezano ne samo o investicije u radu i novcu, već i na izvjesno vrijeme, sad dulje, sad kraće, naročito pri podizanju šume. Dalje, ne smijemo zaboraviti, da su danas teške prilike za život uopće, a za život seljaka na Kršu napose. On je doduše u najviše slučajeva i prije bio upućen, da van svoga rodnoga kraja zaslužuje, čime bi mogao da prehrani najveći dio godine

svoju porodicu, no zarada je bila i lakša nego danas, pa je dobar dio seljaka na Kršu mogao po koji mjesec provesti kod kuće radeći na svojoj zemlji. Napomenuti valja i to, da su emigranti iz Amerike dobro zaradjivali i slali svojim, koji su opet ulagali dobar dio od novca, zaradjenog u Americi, u zemlju kod kuće. Pravile se ograde, sadila se loza i voćka, potkresavali se i čistili gajevi itd.

Danas je u mnogočemu drukčije. Rat je svoje učinio — što će se dugo osjećati.

Za to pri apliciranju diobe, kao jakog pomoćnog sredstva za podizanje krša, treba oprezno postupati, mjereći vazda lokalne prilike. Možda će u nekim krajevima i danas biti dosta lako zapodjeti i provesti diobu i to baš u krajevima, gdje dioba do sada nije još provodjena. To je vjerovatno, na Primorskom Kršu negdašnjega Provincijala u Primorsko-krajiškoj Oblasti.

Naredba Ministarstva Šuma i Rudnika br. 1345/925. g. o diobi Krša u Hercegovini moći će se po potrebi modifikovati s obzirom na sadanje vlasništvo dotičnih zemljišnih površina.!

Kako se osim Krša u Bosni i Hercegovini te izvjesnih kompleksa na Primorju negdanje Vojne Krajine radi u glavnom o diobi površina, koje su danas vlasništvo javno pravnih lica (općina, zemljišnih zajednica itd.), potrebna je inicijativa sa strane nadležne oblasne skupštine da studijom svih mogućih faktora, koji su od stvarne važnosti donese svoje mišljenje o diobi krša.

Različne ekonomske, socijalne pa kulturne prilike, za tim dosadanje zakonodavstvo normirano negdje pismom, a negdje običajem — davati će direktivu za rješavanje ovog pitanja. Ne može se donijeti podjednako riješenje za sve, ali se mora težiti za istim rezultatom, a to je: unapređivanje i podizanje Krša — dizanjem produkcije.

Partage des terrains karstiques nus. L'auteur rapporte sur l'état actuel de cette question.

Rédaction.

Ing. STJEPAN FRANČIŠKOVIĆ:

ŠUME I ŠUMARSTVO VLASTELINSTVA THURN TAXIS U ZAPADNOJ HRVATSKOJ

(Nastavak.)

Prema objektivnom je sudu naših najodličnijih stručnjaka gospodarenje ovog posjeda najbolje i najnaprednije u cijeloj Kraljevini. Nije moje, da argumentiram njihova mišljenja, jer mi za to nedostaje detaljno poznavanje ostalih šumskih gazdinstva u otadžbini, a opet bih se tim udaljio od svoga temata. A ni obim teze ne dopušta mi, da detaljno analizujem, kako se je pojedina šumarska doktrina primjenila u praksu. Moja je namjera, da obzirom na nacionalno-ekonomsku ulogu ovih šuma istaknem najvažnije grane njihovog gospodarstva i da izložim svoje poglede i sud izgrađen na osnovi sopstvenih opažanja i iskustava.

Cjelokupni je posjed podijeljen u sedam (zapravo osam) šumskih uprava. U gospoštiji Brod nalaze se slijedeće šumske uprave: Brod n/K., Skrad, Delnice, Crnilug, Lokve i Zalesina. Primorski pak dio posjeda čini šumska uprava Grobnik, koja zapravo obuhvata dvije šumarije: Platak i Suho (Klana). Površina svake šumarije dosiže normalnu površinu za intenzivno gospodarenje.⁵⁾ Centralnu upravu cijelog vlastelinstva, vrši Šumski i Dohodarstveni ured u Lokvama.⁶⁾ Temelj organizacije uprave čini šumarnički sistem, koji je, kako je poznato, zaveden u svim privatnim šumskim velikim posjedima.

I. Uredjenje šumskog gospodarstva.

Uredjivanjem se šuma započelo nešto prije početka ovog stoljeća. Kako se iz svih elaborata vidi, stajao je taksator pod uplivom Presslerove nauke o postignuću najveće zemljišne rente. Ovo nastrojenje provajava i drugim granama gospodarenja: u tendenciji uzgoja najunosnije vrste (smreka) i u radikalnom vadijenju manje unosnih vrsta (bukva). Na bazi je ove nauke ustanovljena i ophodnja, a i sva istraživanja prirasta. Da ova punktalna aplikacija Presslerove nauke na ovdješnje prilike nije bila uvijek sretne ruke, pokazali su pozniji rezultati (neuspjesi forsiranja vještačkog uzgoja smreke, smetnje kod naravnog pomladjenja jele uslijed nedostatka listinca uzrokov anog vadijenjem bukve itd.).

⁵⁾ Vidi prilog: Izvadak iz uredjajnih elaborata velike revizije na str.

⁶⁾ Početkom god. 1927. preseljen je Centralni Ured odlukom Vrhovne Komore Domena u Delnice.

Izvadak iz uređajnih

Područje	Š u m s k a u p r a v a		Površina				Sječivna drvena zaliha bez kore (jela)		Sječiva drvena masa I. periode (bukve)	Postotak kvalitativnog prirasta za 5 posljednja debilj. ste- pena			
			u hektarima		u jutrima		I. perioda	II. perioda					
			ha	a	jut.	□	m³			%			
B r o d	Brod na Kupi		3909	932	6794	633	230665	134440	41540	4·2	4·0	3·5	
	Crni lug	Glavni razred za gospodarenje	3601	693	6258	1218	320980	335480	31560	4·0	4·0	2·6	
		Sporadni razred za gospodarenje					44120	45820	43680	—	—	—	
	Delnice		1833	980	3186	1533	185017	173703	38850	4·0	3·7	2·6	
	Lokve		3085	142	5361	219	521690	487100	38660	3·5	3·5	3·5	
	Skrad		3322	556	5773	1115	101460	89270	118430	4·3	5·0	4·5	
	Zalesina		2479	530	4308	1197	142710	165510	13410	4·3	5·0	4·5	
Grobni k	Grobni k	Suho (Klana)	Glavni raz- red za gospoda- renje	3539	806	6151	350	114180	92160	—	—	—	2·2
			Sporadni razred za gospo- darenje					nije ustanovljeno		—	—	—	—
	Platak		3144	933	5465	59	—	—	64000	3·5	3·0	2·5	
Ukupna površina šuma			24917'572		43299'1524								

elaborata velike revizije

Sječiva zrelost		Ophod- nja		Prosječni godišnji debljinski prirast		Postotak otpadka kod jele na kori i neunovčivim otpa- cima u dobav. pol				Postotak re- zerva kod jele	Godišnji elat za razdoblje prvih dviju pe- rioda (jela)	Godišnji elat za prve dvije periode (bukva)	R a z d o b l j e prve periode
jela	bukva	jela	bukva	jela	bukva	I.	II.	III.	IV.				
cm		godina		cm		%					m³		godina
56	40	100	120	0·50	0·35	10	15	20	25	30	7500	2000	1912./13.—1931./32.
56	40	100	120	0·60	0·30	5	10	15	20	30	14000	1000	1916./17.—1935./36.
52	36	100	120	0·40	0·20	5	10	15	20	30	1000	1500	"
53	40	100	120	0·46	0·30	5	10	15	—	20	8050	nije izračunalo	1910./11.—1929./30.
56	40	100	120	0·64	0·30	5	11	15	—	20	22700		1912./13.—1931./32.
56	40	100	100	0·50	0·35	5	10	15	—	20	4250		1915./16.—1934./35.
56	40	100	120	0·50	0·35	5	10	15	20	20	7000		1911./12.—1930./31.
50	36	120	120	0·36	0·30	5	10	15	20	20	4585	1500	1914./15.—1933./34.
50	36	120	120	0·33	0·25	5	10	15	20	30	200	1000	—
50	28	120	120	0·33	0·25	5	10	15	20	25	—	3200	1926./27.—1945./46.

a) Šumske površine i razdioba.

Osnovni su radovi odnosno predradnje uređivanja šuma izvedeni po općim načelima nauke. Unutrašnja je izmjera posjeda obavljena busolom a spoljašna granična linija izmjerena je teodolitom. U starijim se elaboratima računa u jutrima, u novijim u hektarima. Kartiranje obuhvata u glavnom sastav preglednih nacrti (u mjerilu 1:10.000), zatim sastojinskih, stojbinskih i čuvarskih karata (sve u mjerilu 1:20.000). Razdiobu šume čine a) distrikti ili predjeli (prema položaju, izvozu i klimatu), b) odjeli (prema staništu, vrsti drva, gospodarenju i aktivnosti vjetra), c) odsjeci (prema obrastu, sklopu, pretežnoj starosti itd.).

Tvorba je distrikata u kasnijim elaboratima napuštena, pošto se opazilo, da je sasvim suvišna. Njih u novije doba zamjenjuju glavni i sporedni razredi za gospodarenje (gospodarske jedinice, Haupt- und Nebenbetriebsklassen). Ovi se osnivaju na još široj podlozi nego distrikti (tlo, visina, uzgoj), tako da ti razredi danas čine unutar jednog revira zasebne gospodarske cjeline.

Ukoliko bi me stečena iskustva ponukala, da gledom na osnovne radove uređivanja šumskog gospodarstva iznesem svoje gledište, odnosno bi se ono u glavnom na razdiobu šuma.

Kako su šume u gospoštiji Brod daleko vrijednije od onih u primorskom visočju, posvećivala se, pod dojmom Presslerove nauke, da se za vrednije sastojine mora ulagati više rada i kapitala, daleko veća pažnja u intenzitetu gospodarenja prvima nego potonjima. To je i pojmljivo, jer je nacionalno-ekonomski momenat primorskih šuma došao do izražaja tek iza oslobodjenja, kako je u uvodu istaknuto. Ovo se naziranje najjače ispoljilo u izlučivanju sastojina (tvorba odsjeka). Da temeljne značajke ovih šuma (prebirmost) i njihove nadmorske visine ne pružaju toliko momenata za izlučivanje sastojina, to je u prvi mah evidentno. A ukoliko u opće dolaze takovi momenti, jasno je, da će se njihova važnost jače ispoljiti u primorskom dijelu posjeda (goleme nadmorske visine, granica šuma itd.) nego u Gorskom Kotaru. Vlastelinska je taksacija, imajući u vidu finansijski efekt gospodarenja, provodila izlučivanje sastojina u revirima gospoštije Brod suviše detaljno, dok je u gospoštiji Grobnik mnoge razloge puštala s vida. Tako je primjerice u nekim partijama revira Crni Lug izlučeno unutar jednog odjela kojih petnaest odsjeka, ma da nikakovi specijalni razlozi ne govore za toliko izlučivanje. Naprotiv u reviru Grobnik ima slučajeva, da u gdjeokojem odsjeku dolaze u isti mah sastojine prebirmog gospodarenja, granica šuma i plješine. Medjutim ogromna ekonomska važnost ovih šuma, koja je nastala iza Ujedinjenja, iziskuje povećanje intenziteta gospodarenja, a s tim i veću preciznost u spomenutim radovima. U Gorskom bi Kotaru imalo izlučivanje obuhvatiti veće površine nego dosada, jer nepotrebno detaljisanje smeta pokretnosti i intenzitetu ekonomisanja.

b) Odredjivanje sječne zrelosti i ophodnje.

Za odredjivanje je sječne zrelosti odlučan postotak kvalitativnog prirasta. Ispitivanje se njegovo proteže na pojedine odsjeke i to isključivo na tri najviša debljinska stepena (četinjače 45—50 cm). Temelj ovih ispitivanja čini poznata Presslerova formula:

$$\frac{M - m}{M + m} \cdot \frac{200}{n}$$

Ukamaćivanje se smatra dovoljnim sve dotle, dok formula daje iznose veće ili najmanje ravne 3%. Broj godina, koji se ustanovi na tako pronadjenom najvišem debljinskom stepenu, odgovara ophodnji dotične sastojine (gospodarska starost).

Da je ovakovo ustanovljenje sječne zrelosti i ophodnje ispravno, potvrđuje dosadanje iskustvo prilikom sječa prezrelih stabala. Usljed snažnog debljinskog a završenog visinskog prirasta poprima stablo u prezreloj dobi sve više koničan oblik, što samo povećava u glavnom postotak neunovćivih otpadaka, dok na samu kvalitetu stabla nema gotovo nikakvog upliva. Šta više — stablo u toj dobi gubi na svojoj kvaliteti usljed naglog širenja kružljivosti i gnjiloće. Ovdje valja napomenuti, da je kružljivost najveća mana prebirnih šuma. Ona dolazi u ovim šumama do velikog izražaja, jer najvredniji donji dijelovi stabla ostaju kod naknadne premjerbe za trgovca neuporabivi. Oni se doduše kasnije prodaju za gorivo, — a kadšto i za dužicu, — ali uz daleko nižu cijenu od građevnog drveta. Kružljivost raste uporedo s debljinom stabla, — pa i ona pored drugih razloga uslovljuje visinu ophodnje.

Što se tiče upotrebe Presslerove formule, držim, da njezini nedostaci nemaju u ovom slučaju većeg značenja. Jer već karakter ovih sastojina podaje u svakom slučaju samo poprečne podatke, pa je traženje neke preciznosti uporabom točnijih formula od Presslerove (profesori Kunze i Levaković) za praksu nepotrebno i iluzorno.

c) Ispitivanje prirasta.

Ono se proteže na srednja stabla triju najstarijih debljinskih razreda: 30—39, 40—49 i 50—59 cm. U tu se svrhu odabere 7—9 u sklopu uzraslih srednjih stabala u svakom od spomenutih debljinskih razreda. Određuju se Weisse-ovim sistemom. Ispitivanje se odnosi na ustanovljenje poprečnog godišnjeg prirasta za posljednji decenij. Svrha mu je dvojaka:

1. da se odredi razdioba u periode i u dobne razrede;
2. da se izračuna sječiva drvena gromada za pojedine odsjeke.

ad 1. Razdioba se u periode i u dobne razrede obavlja po slijedećem principu. Ako je na pr. uz godišnji debljinski prirast z ustanovljena sječna zrelost stabala sa n cm, to spadaju u I. periodu sva stabla, koja za trajanja iste dorastu do n cm prsnog promjera; dakle

$$n - (20 \cdot z) = n_1$$

Prema tome bi n_1 bila donja granica prve periode. Kod ustanovljavanja ostalih perioda postupa se analogno pomoću iste formule, sve dok se postepeno ne utvrde granice posljednje t. j. IV. periode.

Uporedo sa razdiobom perioda ustanovljuju se i dobni razredi, koji zapravo predstavljaju debljinske razrede. Nu kako je u ovim šumama ne samo teško nego i sasvim sporedno ustanovljivanje površina najmlađih dobnih odnosa debljinskih razreda, to je uzeto kao sasvim dostatno, da se ophodnja razdijeli u 4 dobna razreda, gdje kod $u = 100$ god. obuhvata najmlađi razred stabla 1—40 god. starosti, a kod $u = 120$ god. obuhvata isti razred stabla 1—60 god. starosti.

ad 2. Izračunavanje sječivih drvnih gromada proteže se na stabla I. i II. periode. Izvodi se na način, da se promjeru srednjeg stabla I. pe-

riode pribroji 10:z (sredina periode), a srednjem stablu II. periode 30:z. Za ova je srednja stabla uzeta pripadajuća visina za dobe sječivosti iz tabela krivulja visina. Ovakove su tabele sastavljene zasebno za svaki bonitet unutar pojedinih revira.

Iz prsnog se promjera i visina normalnih stabala izračunava po sastavljenim lokalnim drvno-gromadnim skrižaljkama drvena zaliha za dobe sječivosti, koja pomnožena sa brojem stabala daje masu dotične periode.

Nauka o uređivanju šumskog gospodarstva dopušta, da se ustanovljivanje sječive drvene zalihe može protegnuti samo na sastojine, koje će se sjeći u prvom deceniju (prof. Nenadić, rentabilitetna metoda). Međutim, držim, da je za ovdješnje prilike potrebno ustanovljivanje sječive drvene mase i za II. periodu iz razloga jačeg uvida i orijentacije o potrajnosti prihoda, koja je u ovim šumama nadasve potrebna. Dakako, ako sve to nije vezano uz neproporcionalne izdatke.

d) Ustanovljenje drvnih zaliha.

Ovamo dolaze u obzir dakako najglavnije i najvrijednije vrste, t. j. jela, smreka i bukva. Odnosi se na zalihe u I. i u II. periodi. Bazu ustanovljenja mase kod četinjača čini stabilimično izbrajanje i premjeravanje (klupiranje) svakog odsjeka posebice. Okularna se procjena izvodi samo u nepristupnim partijama (sporedni razred za gospodarenje), s razloga, što masa ovih predjela i onako nema upliva na ustanovljenje etata, jer je tu nemoguće i redoviti etat užiti.

Za ustanovljenje je sadanjih drvnih masa I. i II. periode bukovih sastojina dovoljna ili a) okularna procjena ili pak b) procjena putem pokusnih (primjernih) ploha. Ako se radi o pretežno jednodobnim bukovim sastojinama, upotrebljavaju se u tu svrhu prirasno-prihodne skrižaljke.

Uporedo sa klupovanjem snimaju se i stabilne visine, što čini osnovku za sastav spomenutih krivulja visina. Normalno se srednje stablo određuje radi kontrole na dva načina, a) sistemom Weise, — i b) diobom ukupne mase debljinskih razreda s brojem stabala istih.

Drvena se masa srednjeg stabla svakog debljinskog stepena izračunava pomoću visina grafički interpoliranih u krivuljama — a na temelju lokalnih drvno-gromadnih skrižaljaka. Produkt drvene mase srednjeg stabla i broja stabala odnosno debljinskog stepena daje drvenu masu potonjeg, — a sumarium pripadajućih stavki drvenu zalihu (s korom) svih stabala I. i II. periode.

e) Izračunavanje etata

Od sječivih se drvnih masa odbijaju postoci otpadka na kori i neunovčivom materijalu. Iz ove se sada mase još odbija stanoviti postotak (10%—20%) kao pričuva u I. periodi. Kvocijent ostatka i broja godina periode (20) daje godišnji etat na krupnoj masi.

Nu ovakovo izračunavanje etata ovisi o tom, da li sječiva gromada II. periode razdijeljena sa 20, iskazuje takodjer najmanje isti broj, te da li je odnošaj dobnih razreda prilično normalan. U protivnom se slučaju tako izračunati etat primjerno umanjuje, sve dok se ne postigne približna jednakost masa za oba razdoblja. Ovo bi bio praktički argument

neophodne potrebe izračunavanja sječive drvene gromade za obje prve periode.

Misao vodilja taksacije, kako se iz svih elaborata vidi, jest sačuvati što više produkcionu i prihodnu potrajnost. Ova je intencija išla tako daleko, da je izračunat mnogo manji godišnji prihod ovih šuma, nego što bi ga one mogle pružati. Za to govore silne rezerve, koje su se nakupile u pojedinim revirima.

Držim, da mogu sigurno ustvrditi, da je kriterij za prosudjivanje očuvanja potrajnosti i sječne zrelosti ne samo ispravan nego i za ovdješnje prilike najshodniji. Tu leži osnovica, da je gospodarenje s ovim šumama tako uzorno i napredno ... Tu leži i uzrok, da su te šume danas po bonitetu svojih sastojina tako odlične.

Svaka šuma kao živ organizam raste i umnaža svoju masu, ali ne jednoliko i pravilno. U mladosti malo, u zreloj dobi snažnije (kulminacija), a u starijoj dobi opet malo. Nema sumnje, da ta stvaralačka snaga šume dolazi do izražaja u doba njezinog najvećeg prirasta vrijednosti mase. On pada svakako u ono doba, kada je po jedinici površine u šumi ona zaliha, koju taj najveći mogući prirast i proizvodi. Masa, koja je manja od te normalne zalihe, ne proizvodi tog najvećeg priraštaja vrijednosti, — a ne proizvodi ga niti masa veća od normalne zbog zakržljalih, natrulih itd. stabala (Pressler: faule Gesellen).

I upravo u tom pogledu leži razlika u gospodarenju sa ovim šumama naprama gospodarenju sa šumama u susjednoj Sloveniji. Tamošnje sastojine, i ako odlične kvalitete, tvore danas pretežno tanka stabla, a potom i manja masa, te ne mogu proizvoditi najvećeg prirasta vrijednosti. A njegovo je postignuće glavna zadaća uređivanja šumskog gospodarstva.

II. Uz g a j a n j e š u m a.

Već je istaknuto, da glavne vrste šumskog drveća na ovom posjedu čine jela i bukva, i to bilo kao mješovite bilo kao čiste sastojine.

Kako u ovom kraju čine gornju granicu šuma čiste bukove sastojine, — a to su većinom zaštitne šume, — držim suvišnim svako nastojanje oko pretvorbe ovih sastojina u rentabilnije. One u svom koridoru oko medje šuma imaju takove trajno ostati, čemu svjedoče neuspjeli pokusi s umetanjem drugih unosnijih vrsta (jela, smreka). Izuzetak mogu da čine jedino čiste bukove sastojine u nižim položajima grobničke gospoštije, gdje bi se opreznim proredjivanjem gustih bukovih sastojina mogao podići postojeći, rijetko rasijani, jelov podrast, u koliko nije sasvim zakržljao.

Na pristrancima, gdje se nalaze pretežno mješovite jelove i bukove sastojine, iziskuju razni momenti (snabdjevanje pučanstva gorivom itd.), a ponajpače uzdržavanje trajne produktivne snage tla, da se postojeća smjesa mora i nadalje podržavati.

Medjutim, makar će cijena bukovini obzirom na savremene potrebe i načine upotrebe vjerojatno rasti, ipak bukva u vrijednosti za četinjačama daleko zaostaje s razloga, što može u sječivoj dobi maksimalno pružati prema ovdješnjim prilikama tek 45% tvorivog t. j. građevnog materijala, dok se taj procenat diže kod četinjača na 85% od cjelokupne stabilne mase.

Stoga valja da je glavni cilj gospodarenja ovog vlastelinstva uzgajanje četinjavih sastojina, gdje to uzgojni momenti iole dopuštaju. Na

glinenom tlu, čija su fizikalna svojstva više postojana, te na položajima, gdje je jela dovoljno zaštićena od vjetrova i drugih opasnosti, valja posvema napustiti uzgajanje bukve; tu je domena eminentno čistih jelovih sastojina.

Naravno na isključivo kraškom tlu, koje zaprema veći dio posjeda, valja bukvu tolerirati. Ali i tu valja da je jela glavna vrsta gospodarenja, a bukva samo sredstvo ka cilju, t. j. samo u svrhu popravljavanja i uzdržavanja tla.

Pogledamo li današnje stanje ovih šuma, to nam na oko pružaju u tom pravcu veličanstvenu sliku, — rezultat dugogodišnjeg rada i iskustva. Izuzev neke omanje komplekse (u revirima Lokve i Crni Lug), gdje je još bukva zastupana više nego bi to bilo poželjno, odaju postojeće sastojine vjernu sliku stobinskih okolnosti.

Osnovku pomladjivanja čini pravilna prebirna sječa (Plenterschlagbetrieb) sa pomladnom dobom od 20—40 godina. Kako se iz mnogih instrukcija razabire, svrha je ovdješnjeg gospodarenja, da vapneno tlo, koje naginje ogolečivanju, uvijek bude zaštićeno. Stoga se brižno pazi, da se vadjanjem posljednje partije sječivih stabala dotle otegne, dok tlo posvema pomlatkom ne obraste. U drugom se pak redu oprezno podiže naravni nejednodobni ali gusti pomladak sa svrhom, da može uspješno odolijevati napadaju vjetra i snijega. Oveće prozrake — a pogotovo progale — nisu ovdje naravno ni poznate.

Napred sam spomenuo, da se sastojine (pretežno čiste jelove) u zaštićenim uvalama Gorskog Kotara sve više približuju jednodobnim. Te povoljne stobinske prilike na ovakvim mjestima, dovele su nekoje naše autoritete do mišljenja, da tu nije neophodno potrebna prebirna sječa (prof. Nenadić). Ona bi po toj koncepciji imala prijeći u oplodnu sječ u pruge (Kulissenschlag), s tim, da sječa dakako počinje na protivnoj strani od vladajućeg vjetra (juga), dakle na sjevero-istoku. Širina pruga ilala bi maksimalno dosizati visinu stabala.

Ovo se gledište odnosi isključivo na sastojine u zaštićenim uvalama Gorskoga Kotara, dakle na pojas dominirajućeg južnjaka. Učinak se naime bure u Gorskom Kotaru opaža samo na najvišim vrhuncima (zakrivljenost i ekscentricitet debla, nepravilnost krošnje itd.). Djelovanje pak južnjaka obuhvata niže prisojne položaje izuzev zaštićene vrtače i uvale. Tu je južnjak vrlo žestok i gotovo štetniji nego bura u primorskom visočju. Svi vjetrolomi i izvale sjemenjača, naročito na sječinama, gdje je sklop slučajno prebiranjem odveć prekinut, potječu u glavnom od južnjaka. Ipak je on u vrtačastim partijama sasvim neznatan, pa dopušta jače vadjanje zrelih stabala bez opasnosti izvala. Naprotiv na južnim, vjetru izloženim stranama, mora se redovno prilikom sječe ostavljati oveći broj sječivih stabala, da se sklop ne bi odveć naglo otvorio i tako oštećenja od južnjaka umnožila. Iz svega ovoga rezultira spomenuto gledište, da se na vjetru izloženim stranama provodi i nadalje prebirna sječa, dok u zaštićenim položajima ima ona da predje u oplodnu sječ na kulise.

Na bazi ovog bez sumnje ispravnog nazora nije vlasteoska uprava nigda provodila sjekove na spomenutim površinama. Glavni je tome razlog opreznost prema osjetljivosti jele za kasne mrazove, koji su u ovim predjelima vrlo česti, — a opet i bojazan, zakorovljivanja i prejakog isušivanja tla a napokon i poznata osjetljivost jele za mijenjanje svjetla.

Svakako bi u tu svrhu bilo shodno učiniti nekoliko pokušaja, pa iz njih ocijeniti mogućnost prelaza u oplodnu sječu na pruge. Mislim, da bi ovakav pokus izuzev neka jača mrazišta, dao pozitivne rezultate, kako se to vidi uz mnoge puteve i ceste, koje su obrasle gustim jelovim pomlatkom.

Vještačko se pomladjivanje, kako je spomenuto, praktikovalo prije neko tri decenija umetanjem smrekovih sadnica u odrasle jelove i bukove sastojine. Ali uslijed slabog odnosno nikakvog uspjeha napustio se ovaj način pomladjivanja.

Najvažniji pasus u uzgoju ovih šuma čini njihovo njegovanje (prorede). Ovom se momentu odvajkada na ovom posjedu pridavala velika važnost, pa se on već nekoliko decenija uzastopce po svim revirima a napose u grobničkom reviru najpomnije provodi.

Polazne tačke njegovanja šuma u ovom vlastelinstvu čine dvije dize: a) Svako je šabloniziranje štetno i b) Sa svakom sastojinom valja individualno postupati. Cilj je njegovanju šuma:

1. Stvoriti mogućnost normalnog toka prirasta, kao i tvorbe normalne, sa svih strana jednolike krošnje.

2. Uzgojiti stabla lijepa oblika do najviše moguće debljine.

3. Podignuti prirast bez štete po kvalitet drveta (jednakost širine godova).

U tu svrhu ne postoji više pitanje: gdje stoji potisnuto (izumrlo, bolesno, rašljasto itd.) stablo, nego gdje stoji ljepše stablo. Njegovi zahtjevi i potrebe same kazuju, gdje da u njegovoj blizini udari sjekira. Stoga za izvodjenje proreda ne postoje nikakove instrukcije. U glavnom se najveća pažnja posvećuje podizanju debljinskog prirasta. A pošto je on u tijesnoj vezi sa razvitkom stabilne krošnje, to se i kod jele i kod bukve ide za razvitkom pravilne krošnje nu tako, da ona nigda ne ide ispod 0.3 stabilne visine.

Proredjivanje započinje kod jele u dobi letvenjaka; kod bukve nešto kasnije (radi izbijanja iz panjeva). Izumrla se stabla vade bez obzira na dobu sastojine. Razdoblje je između pojedinih prorednih sjekova to kraće, što jači je prirast stabala i što je slabije izvedena prijašnja proreda.

Svojim dugogodišnjim naporima postigla je vlastelinska uprava odlične rezultate. Vidi se to na kvaliteti materijala, upoređujući ga sa kvalitetom drveta susjednih općinskih i državnih šuma, gdje još u opće nije postojala pravilna proreda. To je dokaz, da je pravilno izvodjenje proreda najteža ali i najzahvalnija zadaća šumskog gospodarstva. Njom se najlakše i najsigurnije postizava svrha uzgoja šuma: Uzgoj što vrijednijeg drva sa što manje troška na vremenu i novcu uz održanje trajne produkcijske snage tla.

III. Iskorišćavanje šuma.

Iskorišćavanje šuma najbolje ilustrira rezultate gospodarenja. Poznato je, da je ova grana šumarstva na ovom posjedu sasvim drukčije primijenjena u praksi nego drugdje u domovini. Mimo ostalih grana gospodarenja način iskorišćavanja šuma glavni je faktor, putem kojeg ovo vlastelinstvo vrši važnu i odličnu ulogu u našoj nacionalnoj ekonomiji.

Posmatrajući ovu granu šumarstva u ovdašnjim prilikama, moramo uočiti ponajprije općenite nacionalno ekonomske momente:

P R E G L E D

drvene industrije u području vlasništva Thurn Taxits

Redni broj	Vrst i mjesto	Vlasnik	Pogon		Radni strojevi					Kapacitet				Pilana zaposluje			
			vrsti	konjskih sila	Pune jarnace (vollgatter)	Vencijanske jar- mace, (Venezianer- gatter)	Kružne pile (Kreissägen)	Klaine pile (Pendelsägen)	Tracne pile (Bandsägen)	Kod običnog nog pogona		Kod pojača- nog pogona	Namještenika	Ručnih radnika	Sum. radnika	Vozara	
										na dan	na godinu						na dan
												kubnih metara					
1	Parna pilana, Kupjak	Ivan Bolf	parni stroj	65	2	1	3	1	—	20	6000	60	18000	4	25	35	30
2	Parna pilana, Delnice	Ivan Bolf	parni stroj	65	2	—	3	1	—	20	6000	60	18000	4	25	35	30
3	Potočara, Brod n./K.	Ivan Bolf	nadi- jevno kolo	40	2	3	1	1	—	15	3000	45	9000	2	15	8	15
4	Parna pilana, Lokve	Hrvatska Eskompina banka	parni stroj	105	4	1	4	1	—	40	12000	120	36 00	8	60	50	50
5	Parna pilana, Srednji Jarak	Vjekoslav Zech	parni stroj	50	1	2	1	1	—	15	3000	45	9000	4	25	20	20
6	Parna pilana, Crni Lug	Kajfež & Heinrichar	parni stroj	45	2	1	2	1	—	20	6000	60	1800	4	30	12	16
7	Parna pilana, Delnice	Ivan Majnarić	parni stroj	120	2	1	1	1	—	20	6000	66	18000	4	25	12	15
8	Parna pilana, Delnice	Josip Finger	parni stroj	50	1	2	1	1	—	20	6000	60	18000	3	20	12	15
9	Parna pilana, Brod n./K.	Inž. Rud. Gorjan	parni stroj	45	1	1	2	1	—	15	4500	45	13500	3	25	20	10

10	Parna pilana, Lokve	Dragoljub Dimitrijević	parni stroj	60	1	2	2	1	—	15	3000	45	90.0	4	25	20	20
11	Motor pilana, Crni Lug	Jakov Abramović	motor	30	—	1	1	1	—	15	1500	15	4500	2	2	3	2
12	Motor pilana, Leskova Draga	Ivan Bujan	elektro-motor	41	—	1	1	1	—	3	1500	45	4500	1	1	2	1
13	Motor pilana, Leskova Draga	Josip Mance	elektro-motor	10	—	1	1	1	—	5	1500	15	4500	1	1	2	1
14	Potočara, Brod n./K.	Josip Rački	nadlijevno kolo	10	—	1	1	1	—	5	1000	15	2000	1	1	2	1
15	Potočara, Dobra	Matija Schneller	turbina	27	1	—	1	1	—	8	1200	15	2000	2	3	3	4
16	Potočara, Crni Lug	Jakov Crnković	nadlijevno kolo	25	—	2	1	1	—	10	1000	30	3000	4	5	6	4
17	Potočara, Dobra	Jakov Močan	nadlijevno kolo	10	—	1	1	1	—	5	1000	15	2000	1	1	2	1
18	Potočara, Lokve	Bartol Grgurić	radlijevno kolo	25	—	3	1	1	—	10	1000	20	2000	1	2	1	2
19	Potočara, Lokve	Ivan Pleše	nadlijevno kolo	20	—	2	1	1	—	2	500	4	1000	1	1	1	2
20	Potočara, Lokve	Antun Pleše	nadlijevno kolo	20	—	2	1	1	—	10	1000	20	2000	1	2	1	2
21	Potočara, Mrzla Vodica	Ljuba Crnković	nadlijevno kolo	25	—	2	1	1	—	10	1000	30	3000	4	5	6	4

Napomena: U ovaj sam pregled svrstao samo ona preduzeća, koja se snabdjevaju sirovinom godišnje i pretežno iz vlastitih šuma. Prema tome ne dolaze ovamo ona preduzeća, koja sporadično potražuju sirovinu u vlastitim šumama.

S razloga udaljenosti i državne međe nijesam mogao dobiti podatke za drvenu industriju, koja se snabdjeva materijalom iz grobničkih šuma. Tu u glavnom dolaze samo tri oveće pilane: A. Medvedić, parne pilane u Suhom i u Klani, te Josi p Samsa, parna pilana u Ilirskoj Bistrici.

- a) da ovdje šuma uslovljava egzistenciju pučanstva uopće,
- b) da je ovdašnja sva drvna industrija u rukama malog domaćeg kapitala, te nema problema nacionalizacije industrija,
- c) da je udaljenost od željezničkog saobraćaja i primorskih luka razmjerno malena.

Sa isključivo šumarskog stanovišta valja prosudjujući iskorišćanje šuma uvažiti slijedeće:

- 1. da su šumska prometala snažno razvijena,
- 2. da je upotrebljen najzgodniji i formalni i materijalni način prodaje (licitacija — naknadna premjerba),
- 3. da se tu radi o u glavnom manje vrijednom drvu po vrsti (jela, bukva) i kakvoći (malodrvnost),
- 4. da je odmjereno (kratko) vrijeme sječe i izrade.

a) Glavni užici.

Glavni užitak čini drvna zaliha, koja je premašila sječnu zrelost. Spomenuto je, da jela daje pretežno građevni materijal a bukva gorivo. Nu postotak se gradje kod bukovog drveta uslijed izrade pragova u posljednje vrijeme podigao, pa se u tom slučaju može računati na bukovu zrelo drvo oko 60% gradje a 40% goriva. Kod izrade bukovih trupaca procenat gradje pada na spomenutih 45% od cjelokupne mase. Jelovo drvo daje 85% gradje, pa je u tu svrhu uporabivo sve do 15 cm debljine na vršici. U otpadak se računa mimo ostalog i t. zv. otažina, t. j. cca 1 met. donjeg (debljeg) kraja debla, koji je nesposoban za trupce (kružljivost, gnjiloća itd.). Po vlastitom iskustvu računam, da jela u šumama Gorskog Kotara daje u doba sječivosti sa okruglo 60 cm prsnog promjera, poprečno 7—8 trupaca (4 met. duljine), dok u onim primorskog visočja kojih 5—6 trupaca iste duljine. Inače je drvo lijepo, pravno, bez kvruga i cjepek, što je naravno posljedica opreznog uzgoja.

Jela se u ovdašnjim prilikama (supsumirajući ovamo dakako i smreku, koja se niti bolje plaća niti posebno sortira), smatra kao najvrednije drvo. Tesanje jelove robe vrlo rijetko. Ono se ograničuje samo na vrške (gredice sa gotovo okruglim tanjim krajem) te na otažine (dužica). Izrada je bordonala jedva spomena vrijedna. Kod bukve je protivno. Tu jeftinoća posla, brzina i jednostavnost izrade, a i snažna potražnja za bukovom tesanom gradjom ima za poslijedak, da je bukova tesana roba daleko pretežnija nego piljena. A uzrok je tomu i to, što je bukva u ovim krajevima na višim položajima, pa je suviše malodrvna, i razumljivo ne može u većim količinama pružati prvoklasni materijal za trupce, dok je to za tesanu gradju na pr. pragove još uvijek moguće. Iz mojih opažanja zaključujem, da zrelo bukovo stablo sa okruglo 40 cm prsnog promjera daje u Gorskom Kotaru poprečno kojih 8—10 komada pragova (2.60×15×25), dok u Primorju 5—7 komada istih dimenzija. Pošto bukva daje uz gradju još i stanoviti kvantum goriva, to obično svaki kupac kombinuje izradu tako, da za gradju nesposobne stabalne dijelove izradjuje u cjepanice ili spaljuje u ugljen.

Upotreba naknadne premjerbe omogućuje ovdješnjoj industriji onu zamjernu visinu, na kojoj je danas.⁷⁾ Bez sumnje, da i ovaj način prodaje ima svojih mana za rentabilitet gospodarenja (preciznost dražbe-

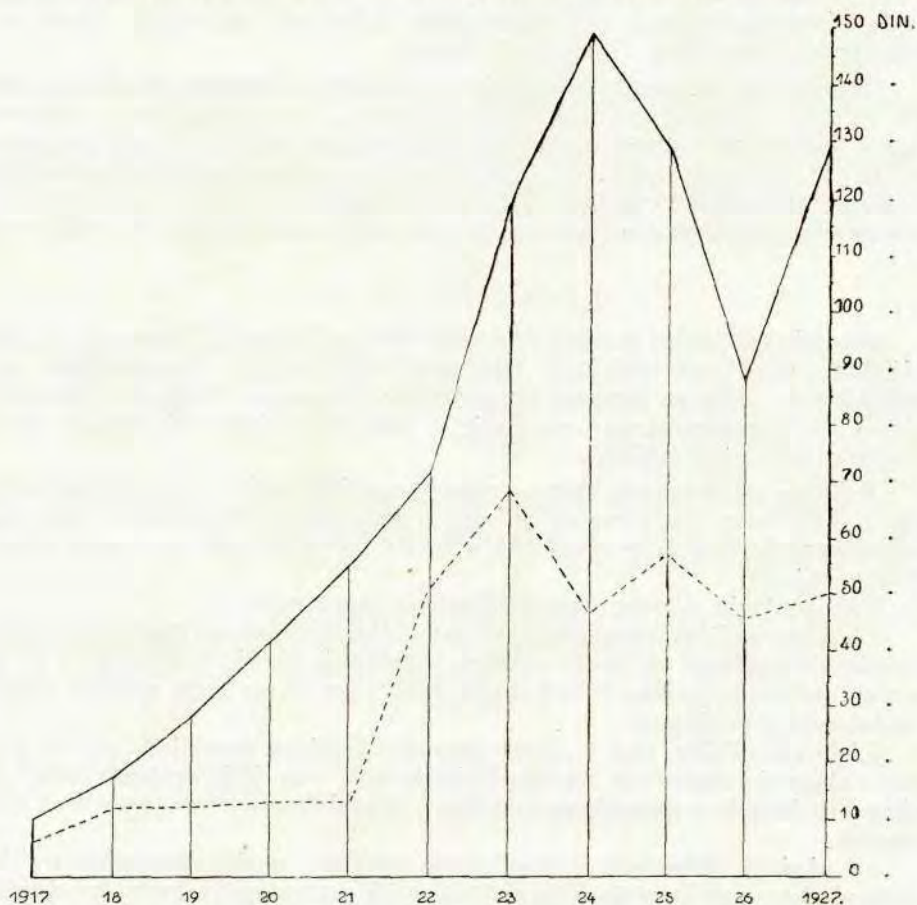
⁷⁾ Vidi prilog: Pregled drvne industrije u području vlasiteljstva.

nih uslova, škartiranje, primanje, obračunavanje itd.), ali je za ove prilike najzgodniji i najbolji. To već jednostavno proizlazi iz toga, što je tim načinom najsigurnije uklonjen riziko na kvaliteti i kvantiteti materijala. A taj je aksiom još odlučniji, ako se radi o maloj industriji, kako je to slučaj u ovom kraju. Pa stoga i nije čudo, da domaća industrija poklanja ovom vlastelinstvu golemo povjerenje, koje se među ostalim najjače očituje u frekvenciji oferenata prilikom prodaje godišnjeg etata (50). Šta više — u vrijeme su najteže krize drvne industrije u poznijim godinama išle ponude, kako jasni računi pokazuju, preko 25% za jelovinu, a 50% za bukovinu iznad isključne cijene.

Efekt cjelokupnog šumskog gospodarstva najbolje daje prosječna dostalna cijena prošlih gospodarskih godina, koja se kreće poprečno Din 130.— po cbm za jelovinu, a Din 50.— za bukovinu.⁸⁾

Reasumirajući sve okolnosti, koje općenito uplišu na prosperitet šumske privrede, možemo zaključiti, da su ovdje ispunjeni osnovni uslovi za pozitivnu kalkulaciju:

1. Mali riziko. 2. Jeftinoća transporta. 3. Brza realizacija kapitala.

⁸⁾ Diagram kretanja cijena građevnog drveta na panju u toku prošlog decenija.
— Cijene u krunama od prije prevrata preračunate su u dinarsku (1 : 4)

b) Medjuužici.

Ovamo se ubrajaju u glavnom prihodi proredjivanja. Užici su ove vrste kod jelovih sastojina vrlo rijetki i sporadični, — jer uzgojni momenti ne dopuštaju izdašnjeg proredjivanja crnogorice. Tu je proredjivanje ponajčešće ograničeno samo na izumrla jelova stabalca, koja se istesuju u gredice (6 m $\times$ 6 cm $\times$ 6 cm). Ovakav se prihod mogao unovčiti još nekako ranijih godina, kad je za to bila zgodna konjunktura (rat u Maroku — privremeni telegrafski stupovi), no danas mu je potražnja za veće količine spala na minimum, pa ima samo lokalno značenje (kućna potreba pučanstva).

Daleko je važniji prihod prerede kod bukve, naročito u primorskom dijelu vlastelinstva. Golemi su kompleksi (cca 11.000 jut.) bukovih šuma u tom području dospjeli do proredjivanja, koje se po cijeloj grobničkoj šumariji već nekoliko godina provodi. Proredni se materijal spaljuje u ugljen i plasira na sušačko i riječko tržište. Okruglo uzevši, izbacuje ovo područje godišnje kojih 30.000 pr. m. bukovine za paljenje ugljena, pri čemu otpada na 1 ha oko 80 do 100 pr. m. Ovaj na oko sitan rad usljed prodje drvenog ugljena na spomenutim tržištima uslovljuje danas vitalne prilike žiteljstva Gornjeg Primorja.

Gledom na samo proredjivanje u prebirnim šumama postoje u našim stručnim krugovima raznolika mišljenja. Dok jedni čvrsto zagovaraju u prebirnim šumama ovaj način negovanja, dotle ga drugi posvema isključuju. Nijesam zvan, da ocjenjujem ispravnost pojedinih gledišta, ali samo po vlastitim opažanjima na ovim šumama, gdje se proredjivanje provodi već nekoliko decenija, vidim samo korisne i plodonosne rezultate.

c) Sporedni užici.

Sporedni su užici u ovim šumama vrlo malobrojni. Spomena bi bila vrijedna samo kora četinjača. Ona služi kao gorivo siromašnijem pučanstvu a prodaje se hrpama zgrnutim na sječinama. Svakako neznatan prihod, ali ima markantno značenje u pogledu ocjene vrijednosti šume u očima ovdašnjeg svijeta.

Paljenje se je vapna dugo vremena praktikovalo u primorskom dijelu vlastelinstva. No silne su teškoće u transportu uzrokovala, da je taj prihod pomalo iz godine u godinu opadao, pa danas još ima samo interno značenje.

Pašarenje je u ovim šumama gotovo nepoznato.

Listinac, koji je mjestimično dosta obilan, pomno se čuva i ne pušta u promet s razloga, da ne bi njegovo izdavanje prešlo u običaj. A to bi za nepovoljnijih godina bilo katastrofalno, jer bi se tada moralo naglo s izdavanjem prekinuti.

Ljekovitog bilja ima u ovim šumama prilična množina, pa se njegovo sabiranje (naročito *Atropa Belladonna*) već duže vrijeme izdaje u zakup. Prihod je nuzgrednog stabalja i šumskih plodova uopće bez vrijednosti.

Sa gledišta šumskog gospodarstva spadaju medju sporedne užitke i prihodi lova, pa je nužno da se i na njih na ovome mjestu dotaknem. Prilike su lovstva bile prije daleko bolje nego danas, jer je za vrijeme prevrata velik dio divljači uništen. Danas se već tu opaža vidan napredak tako, da se na pojedina područja šumskih uprava računa oko 30 do

40 komada srna. Od divljači visokog lova dolazi u obzir medvjed (*Ursus arctos*, — planine Risnjaka), vuk (*Canis lupus*, — posvuda rasijsan), divokoza (*Antilope rupicapra*, — Kupska dolina), a donekle i jelen (*Cervus elaphus*, — skradске šume) i vepar (*Sus scrofa*, — bez stalnog boravišta). Od divljači niskog lova dolazi ovamo u prvom redu srna (*Cervus capreolus*, — posvuda), divlja mačka (*Felis catus*, — planine Risnjaka), kune bjelica i zlatica (*Mustela martes* i *foina*, — rasijsano), lisica (*Canis vulpes*, — u blizini naselja), zec (*Lepus timidus* — posvuda) i još neka sitna manje važna divljač. Kao lovišta su na tetrijebe (*Tetrao urogallus*) poznate planine Dergomlja, Risnjaka i Škurine. Ostala pernata divljač nema važnosti za lovačke svrhe. Valja napomenuti, da lov u ovim krajevima nema značaj privrede nego športa, pa se odnosi jedino na tamanjenje velikih grabežljivaca (trovanje pomoću strihnina i cijankalija), a na plemenitu divljač samo u toliko, u koliko se radi o bolesnim i ostarjelim egzemplarima. U ostalom od Ujedinjenja ovamo zavedena je potpuna lovostaja u vlasteoskim šumama.

Osvrt na šumsko-trgovačke uzanse u području vlastelinstva.

Pozato je, da trgovina omogućuje i posreduje prelaz dobara od produkcije do konsumpcije, pa s ekonomskog gledišta nastavlja produkciju. Ona produktu podaje njegovu pravu vrijednost, što više, ona mu je kadikad i uvećava. Pa ako ona i jest djelatnost proizvedena privatnom inicijativom u cilju dobiti, a ono ipak svojim posredovanjem kod izmjene dobara te svojim poslovanjem, kojim ona ogromnom dijelu pučanstva omogućuje kontinuiranu zaradu, vrši u narodnom gospodarstvu odlične funkcije.

Primjenimo li ova opća ekonomska načela na privredne prilike u području ovoga vlastelinstva, gdje se radi o isključivo šumskoj trgovini, koja je u rukama malog domaćeg kapitala (aktivna trgovina), to se zamjerna uloga trgovine u našem narodnom gospodarstvu još snažnije ispoljuje. Ako još k tome dodamo ogromni kadar solidnog i prokušanog šumskog radništva, preciznost preradbe šumskih produkata, povoljna saobraćajna sredstva i blizinu morskih luka, koja omogućuje da se gotovo sva šumska produkcija plasira u inostranstvo, dolazimo do zaključka, da šumska trgovina ima u ovom kraju naprama ostalim krajevima države sasvim osebujan karakter.

Iz rečenog slijedi, da lokalna trgovina (*Binnenhandel*) ima u ovom kraju sasvim sporedno značenje. Šumska je produkcija pretežno objektom vanjske trgovine (*Aussenhandel*), koja zahvata u velike prostorne udaljenosti, pa se razumljivo razvila u oba svoja tipa, naime u poslovanje na vlastiti račun (*Proprehandel*) i na komisionalno poslovanje (*Kommissionshandel*).

Pored svojih dobrih strana ima ovdješnja šumska privreda i svojih mana. Trgovina razgranjena daleko preko mediterana obuhvata s jedne strane našeg malog čovjeka, empirika u trgovini, kao prodavaoca, a s druge strane obrazovanog i vještog inostranca kao senzala i kupca. Logična je posljedica, da u mnogo slučajeva, napose kod komisionalnog poslovanja pada domaći producenat žrtvom nesavjesne spekulacije vještog inostranca. Stoga se u najnovije doba pojavljuju pokreti s inten-

cijom, da se domaći producenti organizuju i tako izbjegnu dojakošnjem načinu poslovanja. Da li će ovi pokreti uspjeti, pokazati će skora budućnost.

Veličina je prometnog područja ovdješnje trgovine (mediteranske zemlje, Južna Amerika, Indija) uzrokom, da se o jedinstvenim trgovačkim navikama i uzansama zapravo ne može govoriti. Množina je, dimenzije i kvalitet eksportne robe ovisna o međusobnoj pogodbi prodavaoca i kupca odnosno komisionera. Stoga mogu pružiti podatke samo o onim momentima šumske privrede, koji se u vrijeme mojeg strukovnog rada u ovom kraju ukazuju kao jedinstveni za sva trgovačka preduzeća.

U ovdješnjoj drvnoj trgovini vrijedi uz metarsku mjeru i venecijanska ($1 \text{ m} = 2.87 \text{ venec. nogu} = 34.5 \text{ coli}$), a prema naručbi i engleska ($1 \text{ yard} = 3 \text{ engl. noge} = 0.92 \text{ m}$). Plaćanja se obavljaju u našoj i inostranoj valuti, naročito u talijanskoj.

Kvaliteta se određuje sporazumno izmedju prodavaoca i kupca. Redovito je kvaliteta točno fiksirana u svakoj pojedinoj naručbi. Načela, po kojima se određuje kvaliteta robe, u glavnom su ista kao i ona u ljubljanskim uzansama.

Jedinstvenih uzansa nema. Današnji podaci ove vrste proizlaze iz različitih trgovačkih običaja, a sastoje se u glavnom u slijedećem:

I. Četinjače (smreka i jela).

a) Tesana gradja.

1. Travi: četvrtasto tesana roba 4—8 m duljine, presjeka 11×13 , 13×13 , 13×16 , 16×18 , 18×21 , $21 \times 24 \text{ cm}$. U trgovinu dolazi sa živim (uso Fiume) i tupim rubom (uso Trieste). Prosječna joj se cijena kreće na Sušaku (Delta) Din 350.— à m^3 . Plasira se pretežno u Italiju.

2. Bordonali: četvrtasto tesana roba duljine od 8 m dalje, a presjeka od $26 \times 26 \text{ cm}$ i više. Razlikuje se, kao i merkantilna (travi) roba, sa živim i tupim rubom. Prosječna joj se cijena kreće na Sušaku Din 480.— à m^3 . Plasira se u Italiji i u Grčkoj.

b) Cijepana gradja.

1. Šindra se proizvodi ponajviše u dužini 1 m i dalje, debljini 15 mm, a u širini, koja se redovito računa u venecijanskoj mjeri, 3'—8' venec. coli. Ima lokalno značenje.

2. Dužica se ponajčešće proizvodi samo za domaću porabu (Primorje). Dužnia: 0.65—1.30 m, debljina: 14—18 mm, širina: 6—8 cm. Cijena joj vrlo varira.

c) Rezana gradja.

1. Trenice su daske dužine 4 m, kod kojih razlikujemo 4 vrste: a) colarice, debljine 27—30 mm, širine 23—35 cm; b) tavaloni debljine 27—30 mm, širine 36—60 cm; c) trekvarti debljine 20—22 mm, širine 20—35 cm; d) škorete debljine 13—15 mm, širine 20—35 cm.

Vrste pod a), c) i d) dolaze u promet pod imenom »uska roba«. Škorete se u najnovije doba produciraju i u debljinama od 9—12 mm. Prosječna je cijena trenicama na sušačkom tržištu Din 540.— à m^3 . Plasiraju se ponajviše u Italiji.

2. Pajoli (daske 4.1—4.2 m dugačke) i latižane (daske 3.75—3.85 m dužine) ne izrađuju se danas u području ovoga vlastelinstva.

3. Madriers: naširoko rezana roba, duljine 4 m i dalje, presjeka 75×220 , 75×225 , 60×250 , 120×160 , 200×400 , 73×217 , 75×190 , 75×150 , 210×240 , 120×140 mm. To je najjače izrađivana roba u Gorskom Kotaru. Prosječna joj je cijena na Sušaku Din 550.— à m³. Plasira se u svim mediteranskim zemljama.

4. Bastings: dužina kao kod madriera. Presjek 60×170 , 60×160 , 70×180 , 80×200 , 100×120 , 110×120 , 120×210 , 120×220 , 130×160 , 150×150 , 160×200 i 160×210 mm. Cijena se kreće kao i kod madriera. Plasira se u svima mediteranskim zemljama.

5. Grede: četvrtasto piljena roba dužine 4 m i dalje. Presjek 180×210 i 100×130 mm. Prosječna cijena Din 600.— à m³. Plasira se u Italiji, Španiji i Grčkoj.

6. Morali: četvrtasto piljena roba dužine 4 m i dalje. Presjek: 40×80 , 50×50 , 70×70 , 80×80 , 50×70 , 100×100 , 120×120 , 24×48 , 50×80 i 30×50 mm. Cijena Din 540.— à m³. Plasira se u mediteranskim zemljama.

7. Morelci: analogni prijašnjima, — duljina ista. Presjek 6×24 , 18×36 , 12×24 mm. Cijena Din 480.— à m³. Ima lokalno značenje.

8. Palice: Čvrsto rezana roba dužine 1.1 m, presjeka 28×28 mm. Cijena Din 500.— à m³. Ima lokalno značenje.

II. Lista će (bukva).

a) Tesana gradja.

1. Pragovi se tešu duljine 2.40—2.60 m, presjeka $14 \times 14 \times 22$ i $15 \times 15 \times 25$ cm. Cijena im se kreće okruglo Din 36.— po komadu (kolo-dvor Delnice). Plasiraju se u Italiji i Francuskoj.

b) Cijepana gradja.

1. Subbie su nekada igrale vidnu ulogu u produkciji Gorskog Kotara. A tako i vesla i dužice. Danas se više ovaj tip gradje gotovo uopće ne izrađuje.

c) Rezana gradja.

1. Neokrajčene parene piljenice proizvadjaju se u duljini 2.50 m i dalje, širine 20 cm, debljine 38, 50, 60, 70, 80, 100, 110—120 mm. Prosječna im se cijena na sušačkom tržištu kreće Din 750.— do 800.— à m³. Plasiraju se u Španiji.

2. Okrajčene parene piljenice proizvadjaju se u duljini 2 m i dalje. Širina im iznaša 15 cm, a tolerira se i 14 cm. Debljina im se kreće od 20, 27, 33, 38, 50, 60, 70, 80, 90 100, 110 i 120 mm. Cijena im je ista kao i neokrajčenima. Plasiraju se u Španiji.

3. Neparene okrajčene piljenice. Dužina 2 m i dalje, širina 15 cm, a debljina kao i kod okrajčenih piljenica. Cijena kao prije. Plasiraju se u Španiji.

4. Parene letve (Möbellatten) razlikujemo više tipova:

a)	duljina 1—1.5 m i dalje po 10 cm.	presjeka 38×38 mm.
b)	„ 0.80—1 m	„ 50×50 mm.
c)	„ 0.80—0.95—1 m	„ 60×60 mm.
d)	„ 0.80—1 i dalje m	„ 80×80 mm.

Prosječna im se cijena kreće na sušačkom tržištu Din 620.— à m³. Plasiraju se u Italiji, Španiji i Egiptu.

5. Testoni dolaze u duljinama 2.20 i 2.25 m, u širini 12, 14, 17, 20, 23, 26, 29 cm. debljini 20 mm. Prosječna cijena Din 620.— à m³. Plasiraju se u Španiji i Italiji.

6. Testati dolaze u duljinama 0.36, 0.72, 1.8, 1.44, 1.80, 2.25 m i dalje po 36 cm. Širina im se i debljina kreće kao i kod testona. Prosječna im se cijena kreće na Sušaku Din 680.—. Pretežno ih potražuje Italija.

7. Frizi: duljina 25—50 cm, širina 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13 cm, debljina 27 mm. Cijena im je ista kao i testatima. Potražuje ih Italija.

8. Pacconi jesu furniri duljine 2.5 m i dalje, širine 38—73 cm, debljine 2.5—4 mm. Prosječna im cijena vrlo varira. Potražuje ih Italija.

Ostali se tipovi gradje ne izrađuju u području ovoga posjeda. U koliko ipak dolaze, to su sporadične naravi, pa ih ne možemo uvrstiti među stalne drvene sortimente. Produkcija se i trgovina gorivog drva i uglja ne razlikuje ništa od one u ostalim krajevima države. Ona ovdje ima samo lokalnu važnost.

Na žalost moramo da konstatujemo, da i ovdješnja šumska privreda izbacuje na drveno tržište najvećim dijelom samo polufabrikate. Zavrada dakle, koju donosi preradba sirovine u gotovu i za konzumaciju sposobnu robu, ostaje samo djelomično u rukama našega čovjeka. Intenzivisanje pak preradbe šumskih produkata spada u područje obrtne sposobnosti pojedinca, a donekle i u područje zahvatanja državne vlasti u razvitak domaćeg obrta i industrije. Za nas šumare je glavno, da je drvna industrija tu, te da su uslovi za njezin razvitak — napose oni, koji stoje van dohvata čovječje snage — povoljni, pa da možemo pouzdano očekivati bolja vremena.

(Svršit će se.)

Les forêts et les économies forestières privées. Une description détaillée des forêts et de l'économie de la grande propriété Thunr-Taxis en Yougoslavie.

Rédaction.

JUGOSLOVENSKO TRŽIŠTE DRVETA

MARCHÉ AU BOIS IOUGOSLAVE

ZAGREB, 1. OKTOBRA 1927. — ZAGREB, LE 1 OKTOBRE 1927

TEČAJEVI ZAGREBAČKE BURZE.

		Cijene po m ²			
Hrastovi trupeći:	I vrste	1000	1200	P. St. uovara	
	II »	500	750	»	
	III »	250	300	»	
	za oplatu (furnire)	2800	3000	»	
Ispiljeni polovnjaci:	I. vrste (Wainscoat-Logs)	4000	4400	»	
Kladarke:	I. vrste (Boules)	1800	2800	»	
Neokrajčane piljenice:	I. vrste 2—5.90 m. dulj.	1500	2200	»	
Okrajčane piljenice:	blistače (Quartier) I. vrsti	2400	2600	»	
	» » II. »	1800	2000	»	
	bočnice (Sur dosse) I. vrsti	1800	2000	»	
	» » II. »	1800	2000	»	
Listovi (Feuillets):	30—95 cm 1.00—1.90 m 2.00				
blistače (Quartier) I. vr.	2400 3000 3600				
» » II. »	2000 2400 3000				
bočnice (Surdosse) I. »	2000 2400 3000				
» » II. »	1600 2000 2400				
Popruge (frizi):	II. vrsti 25—95 cm 4—6 cm	1100	1300	»	
	II. » 25—95 cm 7—13 cm	1400	1600	»	
	I. vrsti blist. 1.00 m i više 7—13 cm	2100	2300	»	
	I. vrsti boč. 1.00 m i više 7—13 cm	1900	2000	»	
Oetvrtace (Chevrons):	od 50 cm dulj. na više	1500	1600	»	
Grede (kvadrati):	od 25/25 cm	1000	1500	»	
Francuska dužica:	1000 kom. 36/I. 4—6 M.	6000	7000	»	
Bačvarska roba:	I. vrste od br. ½—2½	60	90	»	
	I. vrste od br. 3 na više	50	60	»	
Bukovi trupeći:	I. vrste	200	300	»	
Okrajčane piljenice:	I. vrste (parene)	1000	1100	»	
Neokrajčane »	I. » »	900	1000	»	
Okrajčane »	I. » (neparene)	900	1000	»	
Neokrajčane »	I. » »	800	950	»	
Popruge (frizi):	I. » (parene)	700	900	»	
Javorovi trupeći:	I. vrste	400	600	»	
Jasenovi »	I. »	600	1000	»	
Brijestovi »	I. »	200	500	»	
Grabovi »	I. »	300	500	»	
Meko drvo: Merkantilna tesana gradja:		260	300	»	
Piljeno koničasto drvo	I—III. probirak	425	475	»	
» paralelno »	I—III. probirak	475	600	»	
		Cijene po komadu			
Hrastovi brz. stupovi	7 m. dugi	—	—	»	
	8 » »	—	—	»	
	10 » »	—	—	»	
Hrastovi željez. pragovi	270 cm 15/26 cm	54	65	»	
	250 cm 15/25 cm	50	60	»	
	220 cm 14/20 cm	18	24	»	
	180 cm 13/18 cm	14	18	»	
Bukovi željez. pragovi	250 cm 15/25 cm	35	39	»	
Gorivo drvo: Cijene po 10.000 kg.					
Bukove cjepanice:	I. vrste sa do 15% oblica	2000	2400	»	
» sječenice:		1400	1600	»	
Hrast. cjepanice:	sa do 15% oblica	1600	1900	»	
» sječenice:		1200	1400	»	
Drveni ugalj:	bukovi	7000	7600	»	
	hrastovi	6000	7000	rinfuza	

ПРАКТИЧНО ШУМАРСТВО

Још о шумским пожаревима. Ми смо се у посљедњем броју Шумарскога Листа а у чланку »Шуме горе« опширно задржали на питању наших шумских пожара. Кад читаоц прочита овај наслов рећи ће можда: »Та зар већ није доста позначања истог разговора и истог питања«. Ми ћемо му скромно одговорити: »Не, није доста! И неће бити доста све докле, док се томе великоме злу и у нас енергично нестане на пут«. Посве је разумљиво, да о великим злима, која се јавно одигравају, мора да се много пише, а још више да се против њих ради. Кад смо већ у жалосном стању, да се у нас мало ради, онда нек нам буде допуштено да се — бар пише.

Пишући о шумским пожаревима ми смо нагласили колико се разликује борба против њих у иностранству од наше борбе на дому. Ми смо подвукли, да се та борба у напредном иностранству води систематски, на свим линијама, жилаво и упорно, једнако са стране државе као и са стране приватне иницијативе. Тко је пратио писање француских новина у посљедњи мјесец дана, могао је да констатије тачност и исправност нашег тврђења. Чим су се почели јављати шумски пожареви у Француској, завила је шира јавност борбу против тога зла. Не само у шумарским и привредним већ и у дневним листовима могли сте из дана у дан пратити живот те борбе. Јавност је нарочито тражила да се утврде узроци шумских пожара и изнесе пред њу висина штете, која је тако почињена. Чак су спремљене интерпелације пред парламентом. Тко познаје француску психу, могао је разабрати, да се овде као покретач јавила она голема љубав Француза према својој отаџбини и њеном благостању, коју он увијек претпоставља својим личним користима.

Да бисмо конкретно показали, како изгледа та борба против шумских пожара у Француској, ми ћемо се задржати само на ономе, што је изнешено у јавност последије нашег чланка. (Види »Матин« од 15. септембра и »Ле Воис« од 15. септембра 1927.).

У центру јавног интереса стоје шуме департмана Вар односно шумски комплекси Мор и Естерел. То је од прилике 297.000 ха шуме, која се протеже у помекнутом департману. (Департман Вар лежи између Марсеја и Нице). Од те је површине 12.000 ха државне шуме, 55.000 ха комуналних шума и 230.000 ха приватних шума.

Како је познато, године 1918. и 1923. харали су у тој области велики шумски пожареви. Схватајући голему важност тих пожара француски је парламенат већ 26. марта 1924. изгласао закон за заштиту шума од пожара. Већ сама та чињеница показује што значи парламенат, у којем поред демократије има још и просвете и љубави за добро отаџбине. Са глупим је правом компетентни шумарски стручњак г. Anterrieu-Vons, конзерватор у Ници, могао да каже: »Ниједан народ на свијету нема закона, који би тако заштитивао и благотворно дејствовао у заштити шума од шумских пожара, као што је француски од 26. марта 1924.«.

У тој великој борби ангажује се и држава и приватна иницијатива. Нас овде интересује учешће те приватне иницијативе нарочито из разлога, што је проценат шума приватних у департману Вар врло висок — отприлике 75% — шта је вриједно видети, што су ти приватници у Француској урадили за заштиту шума од пожара. За нас је ово још интересантније, што је у нас толико прекрасних шума у приватној својини. У самом департману Вар има 17 удружења, која су се родила из иницијативе поменутога закона. Та су се удружења удружила у савез у циљу што јединственијег рада и могућности координираног рада са јавним властима. Тако је извидничка и дојавна служба у обично вријеме у рукама чувара шума, чувара поља и жандармерије. Поред тога за вријеме највеће опасности — а то је јуни, јули, август и септембар — ангажују се за овај задатак и сва она лица, која су по природи своје службе у положају, да са високих извидишта могу да прегледају велике територије. То су чувари по тврђавицама тулонским, (њих 8), даље стражари морских свјетионика (8) те грађански извиђачи, који врше службу у самом масиву (5). Дакле у свему 21 лице поред редовних чувара шума. Све ове извидничке станице имају догледе, телеграф и телефон. Поред ових извиђача намјештају се повремено и шумски радници, који у данима велике жеге и јаких вјетрова трајно посматрају извјесна подручја и јављају евентуалне пожаре. Напосљетку, заштити варских шума од пожара служи и авијатика. Авијатичари, прелијећу масиве извиђају и јављају шумске пожаре.

Што је најважније, инсталација ове службе није заправо тражила никаквог посебног трошка. Чувари на форовима и свјетионицима добивају награду од 25 франака за сваки дојављени пожар. Награде се плаћају и авијатичарима. Грађански извиђачи и повремени помоћни чувари имају право на дневницу за сваки дан, што су га провели на свом извидишту, које не смију остављати већ само у случају аларма. Телеграфске и телефонске вјести, којима се јављају шумски пожареви имају првенство пред свима другима.

Већ године 1925. и 1926., дакле тек што се почела интензивно водити ова организација, запажена је њена корист. Од 99 шумских пожара 9 је од њих захватило површину већу од 100 ха, 21 површину од 11 до 100 ха и 69 површину мању од 10 ха. Од тога је 90 пожара угашено за неколико сати. Могућност тако брзог угушивања пожара дана је само одличном организацијом извидничке и дојавне службе.

А у нас? У нас шуме систематски горе, народни се милијуди претварају у прах и пепео а Закон о Шумама, који би требао да одмогне и томе злу, мирно спавља под тешким и грубим партијским чизама свију странака без разлике.

Угровић

DRUŠTVENE VIJESTI

ОВОГОДИШЊИ ЗБОР Југословенског Шумарског Удружења, одржаће се, како је то јављено и путем новина и сваком члану удружења писмено, дана 16., 17. и 18. октобра у Београду.

Dar Šumarskom Muzeju. Gospodin Ing. Bogoslav Kosović, pomoćnik Ministra Šuma i Rudnika u p., darovao je Šumarskom Muzeju našeg Udruženja jedan vrlo lijep primjerak rogovlja jelena godišnjaka. Na daru i pažnji, ukazanoj Šumarskom Muzeju, uprava Muzeja darovatelju srdačno zahvaljuje.

»Silva Mediterranea« Gospodin ing. dr. Andrija Petračić, profesor gospodarsko-šumarskog fakulteta u Zagrebu, pristupio je kao član utemeljač Internacijskoj Šumarskoj Ligi Silva Mediterranea u Parizu.

ИСКАЗ УПЛАТЕ ЧЛАНАРИНЕ У МЈЕСЕЦУ АУГУСТУ ГОДИНЕ 1927.

Редовити чланови:

Инг. Јосип Погачник Сарајево Дин 50.— за год. 1926. Инг. Сретен Росић, Пирот Дин 100.— за год. 1926. и 1927., Инг. Адолф Јошевец, Криж Дин 50.— за год. 1927., Карло Злох, Лесковац, Дин 50.— за год. 1927., Вјенцеслав Смирчук, Нуштар, Дин 100.— за год. 1928. и 1929. Виктор Пенчић, Загреб, Дин 50.— за год. 19027., Инг. Јосип Штефовић, Лесковац, Дин 100.— за год. 1927. и 1928., Јосип Принвалд, Загреб, Дин 50.— за год. 1927., Инг. Василије Стојанов, Софија, Дин 50.— за год. 19027. Миодраг М. Марковић, Хан-Пијесак, Дин 57.— за год. 1927., те упис, Ђулска Мустафа Козарац, Дин 2.— за правила, Инг. Крсто Мозетић, Љубљана, Дин 7.— упис и правила, Инг. Николас Поповић, Дорослово, Дин 50.— за год. 1927., Инг. Стјепан Лајер, Изидоровац, Дин 100.— за год. 1926. и 1927., Фрањо Шмит, Бања Лука, Дин 57.— за год. 1927. упис и правила, Инг. Јосип Тонковић, Делнице, Дин 50.— за год. 1927., Јосип Амбринац, Фукине, Дин 50.— за год. 1927., Милош П. Јанковић, Бања Лука, Дин 57.— за год. 1927. упис и правила, Јакоб Атиас, Цазин, Дин 7.— упис и правила, Часлав Помогоћ, Винковци, Дин 5.— упис, Инг. Николас Перичић Дарувар, Дин 100.— за год. 1926. и 1927., Инг. Душан Ђукић, Бјеловар, Дин 50.— за год. 1927. Стево Павличевић, Супетер, Дин 50.— за год. 1927., Инг. Мехмед Балић, Приједор, Дин 50.— за год. 1927., Милан Кнежевић, Сарајево, Дин 100.— за год. 1926. и 1927., Инг. Сеферовић Сеид, Подравска Слатина, Дин 50.— за год. 1927.

Чланови помагачи:

Милач Роза, Љубљана, Дин 25.— за год. 1927.

Претплатници:

Шумска управа Ђевђелија, Дин 100.— за год. 1927., Котарска шумарија Огулин, Дин 100.— за год. 1927., Котарска шумарија Плашки, Дин 100.— за год. 1927., Котарска шумарија Дрежњиц, Дин 100.— за год. 1927., Котарска шумарија Бриње, Дин 100.— за год. 1927., Котарска шумарија Модруш, Дин 100.— за год. 1927., Котарска шумарија Плевља, Дин 200.— за год. 1926. и год. 1927., Кр. Дирекција шума Скопље, Дин 99.— за год. 1927., Шумска управа Шкаре, Дин 50.— за год. 1927. другу половину, Шумска управа Лесковац Дин 50.— за другу половину год. 1927., Шумска управа Оточац, Дин 50.— за другу половину год. 1927., Шумска управа Красно, Дин 50.— за другу половину год. 1927., Шумска управа Св. Рок, Дин 50.— за другу половину год. 1927., Шумска управа Госпић, Дин 50.— за другу половину год. 1927., Шумска управа Карљубаг, Дин 50.— за другу половину год. 1927., Шумска управа Косињ, Дин 50.— за другу половину год. 1927., Шумска управа Удбина, Дин 50.— за другу половину 1927., Кр. Дирекција шума Сушак, Дин 50.— за другу половину год. 1927., Дирекција државних рударских предузећа Сарајево, Дин 198.— за год. 1926. и 1927., Поглавар среза Мркоњић-Град, Дин 300.— за год. 1923., 1924. и 1925. Поглавар среза Сарајево, Дин 100.— за год. 1926., Шумска управа Кривипут, Дин 100.— за год. 1927., М. Марковић, Хан-Пијесак, Дин 100.— за год. 1926.

УПОЗОРЕЊЕ.

Врћени Шумарски листови.

Шенборн Франц, Сливница, Врићко Рико, Рибница, Инг. Миклавжић Фрањо, Блед, Мареш Драгутин, Подравска Мославина, Инг. Пресел Иван, Љубљана, Дракселер Јосип, Брезно, Оцић Владимир, Нови-Град Подравски, Живановић Живан, Сурчин,

Дукић Павле, Дрвар, Трчек Змат, Љубљана, Најхолд Божидар, Модруш, Инг. Шћуповски Никола, Сисак, Тривунац Радомир, Пирот.

Умољавају се гг. чланови да нам јаве своје точне адресе и ако је којем позната адреса од ових гг. колега, којих нам се ликови враћају **Управа**

Тражи се платац. Благајник моли, да му јави име онај вриједни члан, који је из Копривнице послао 16. маја о. г. 50.— динара за чланарину без ознаке имена.

SKUPŠTINARIMA NA ZNANJE.

Gospodin Ministar Šuma i Rudnika odobrio je riješenjem od 24. septembra 1927. br. 35.163 odsustvo svim državnim šumarskim činovnicima, koji polaze na skupštinu Jugoslovenskog Šumarskog Udruženja i to za vrijeme 14. do 21. oktobra ne računajući ovamo vrijeme potrebno za putovanje.

Upozoravamo sve članove, da smo u septembru razaslali na sve članove cirkular slijedećeg sadržaja:

U slučaju da želite prisustvovati glavnoj skupštini J. Š. U. koja će se održavati u Beogradu 16.—18. oktobra t. g. izvolite javiti »Odboru za glavnu skupštinu, Beograd, Generalna Direkcija Šuma«:

1. Dali dolazite sam ili sa kojim članom familije (treba navesti ime člana i da li je žena, kćerka, sin itd.).

2. Kojeg dana i kojim vozom dolazite u Beograd.

3. Da li želite, da Vam se osigura soba u hotelu, i sa koliko kreveta, ili želite konačiti u zajedničkoj nastambi, koju odbor bude osigurao. U slučaju da želite konak u hotelu izvolite na gornju adresu poslati 100.— Dinara (jednu stotinu dinara), da Vam se soba zakapari. U protivnom slučaju dobivate zajedničku nastambu.

4. Dana 19. i 20. oktobra biti će izlet ladjom kroz Gjerdap (Željezna Vrata). Cijeli trošak ovoga izleta iznositi će 200—250 Din po osobi. Valja javiti da li hoćete ili nećete prisustvovati tom izletu i sa koliko članova familije. Trošak se plaća na ladji. Ovo je važno javiti, jer o toj prijavi ovisi osiguranje posebne ladje kao i prehrana na ladji.

5. Od Ministarstva Saobraćaja zatražen je popust na željeznici uz $\frac{1}{4}$ cijene. U koliko toga dobijemo slati će certifikate odbor za skupštinu iz Beograda svim onima koji su se za učestvovanje prijavili. U koliko Vam odbor ne pošalje certifikat uz $\frac{1}{4}$ cijene — znači da je dozvoljen popust samo uz pol cijene. Stoga valja od odbora zatražiti certifikat.

6. U slučaju da ćete prisustvovati izletu kroz Gjerdap ponesite toplo odijelo obzirom na hladnoću, koja vlada na vodi i u oktobru.

7. Na točku 1.—5. valja odgovoriti odmah a najkasnije do 5. oktobra. Isto tako valja u tom roku poslati i Din 100.— za konak u hotelu. Sve se to šalje odboru u Beograd.

ЛИТЕРАТУРА

Проф. Др. Ђока Јовановић: Универзитетска домена »Мајданпек«. Београд, 1927. Штампана као засебна едиција београдског универзитета. Незин садржај у главnome сличан је садржају односних уређајних записника. 1.) положај, границе и површина домене, 2.) орографски и топографски однос 3.) геолошки однос, 4.) хидрографски однос, 5.) комуникациона средства, 6.) радничко питање, 7.) врста дрвета, 8.) старост шуме, 9.) бонитет, 10.) склоп и обраст, 11.) израчунавање масе дрвета и његове употребљивости, 12.) искоришћавање — експлоатација, 13.) пошумљавање и 14.) први радови на домени.

Универзитетској је домени »Мајданшек« јавност посветила велику пажњу. А и Шумарски Лист у децембарском броју год. 1925. донио је чланак из пера г. проф. др. Б. Ненадића. Упоређивањем података донесених у Ш. Л. са подацима из пера проф. др. Б. С. Јовановића налазимо, да површину домене означену у Ш. Л. са 10.172 ха треба смањити на 7.289,68 ха, а свеукупну дрвну масу са 5.421.787 м³ на 2.146.710 м³. Према томе и процењена вредност шуме биће знатно мања. Подаци о »Мајданшеку« из пера проф. др. Б. С. Јовановића сматрамо ближима истини, јер су ови донешени након дугог трајног рада у терену (неколико месеци) г. инг. М. Јавора, изасланика Министарства Шума.

Радовима г. Јавора и г. проф. М. Стефановића решено је питање уређивања и експлоатације шуме »Мајданшек«.

Сматрамо, да је поклон Краљице Наталије имао и другу намену. Осим рентабилности и потрајности господарења универзитетски би одбор морао интересирати и питање, како и на који начин може се ова шума искористити за научно-истраживачке а и наставно-демонстративне циљеве. У нашој јавности био је изнет предлог (»Народна Шума«) да се шума »Мајданшек« претвори у Природни Парк. Сматрамо и овај предлог доста оправданим с обзиром на то што је »Мајданшек« све досада задржао облик прашуме. Ако би овај предлог био прихваћен, то универзитетској Управи дошли бисмо до једног природног споменика а и интересантног објекта за научна и стручна истраживања. Паралелно с тим дигла би се вредност »Мајданшека« и са гледишта наставно-демонстративног. Нажалост у едицији о томе нема ни спомена.

Verbreitung einiger Baum- und Strauch-Arten in Südserbien. (Mit 1 Karte in Text) Von: Dr. M. Košanin (Beograd). Különyomás a »Magyar Botanikai Lapok« 1926. évi 1/12. számából. Separatabdruck aus der Zeitschrift »Ungarische Botanische Blätter« Jahrgang 1921., Heft 1/12.

Ово је интересантна флористичка и биљно-географска студија одличног и неуморног нашег научењака госп. Др. Недељка Кошанина, професора београдског филозофског факултета. За нас је она од засебног интереса из разлога, што аутор освјетљује многа питања, која су од важности по шумарску привреду. Свакако је исправно основно гледиште на питања биљне географије, са кога је пошао аутор прилазећи свом навелико организованом биљно географском раду. Без тачног познавања биљно географских и флористичко историјских прилика некога краја не може бити тачних погледа у проблем шумљавана тога краја. Са признањем треба подвући, да је Министарство Шума и Рудника знало оцијенити важност све спознаје и потребу овога рада те да је материјалном помоћи омогућило нашем одличном научнику истраживачке радове овако великога обима.

Ова радња представља само једну чест једне велике публикације, која је у изради. Она има пред очима Јужну Србију. Аутор дијели Јужну Србију топографски и биљно-географски на три чести.

Прву чест обухвата масив Проклетије. За нас је од интереса, да на сјеверној падини тога масива смрека чини простране чисте састојине а *Pinus mughus* на дугим потезима покрива горско било. На Шар-планини распрострањење обију врсти је ограничено. На Голешници, јужно од Скопља, налазимо крајну јужну, границу смреке.

Другу чест чини простор западно од горскога ланца Склес-Корал-Галичица. У њему се јављају медитеранске врсте, којих нема у области Вардара. Тако на западној страни Галиције констатује аутор *Abies Apollinis*, *Prunus prostrata* и *Aesculus hippocastanum*. На неким мјестима јавља се и *Fraxinus oxycarpa*. Уз црних Дрина јавља се *Juniperus foetidissima*. *Quercus macedonica* продире до подножја Приновљеве. Патац Склес-Корал-Галичица прате ендемски *Pinus Heldreichii* и *Pinus peuce*.

Трећа област јест Повардарје. Аутор многе врсте сматра реликтима флоре из младог терцијера тако међу осталима *Buxus sempervirens* и *Platanus orientalis*. *Quercus coccifera* досиже до сјеверног ушћа Демир-Капије.

Раду је приложена и једна инструктивна картографска скица.

Жељети је да аутор проследи својим започетим радом. Једнако је жељети да Министарство Шума и Рудника и даље подупиरे научне и стручне публикације, од којих се може очекивати опће користи по шумарство.

Plitvička jezera. Prinos poznavanju tektonike i hidrografije Krša. Napisao Ferdo Koch. Vijesti Geološkoga Zavoda u Zagrebu I. Bulletin de L'Institut Geologique de Zagreb I. Zagreb 1926.

U ovoj naučnoj radnji odlični i vrijedni naš geolog, gosp. Ferdo Koch, profesor univerziteta u p., a na osnovu svog dugogodišnjeg rada u oblasti geologije, dolazi do novih zaključaka o postanju Plitvičkih jezera. Po njegovom mišljenju snaga erozije nije bila dovoljno jaka, da bi bila mogla stvoriti u krečnjaku tako duboke, a pored toga u izvjesnom smjeru položene riječne kanjone kroz trajanje cijelog terciјera a kamo li kroz razmjerno kratkotrajni diluvij. Samo tektonski procesi, veli autor, koji nisu ovisni o klimatskim promjenama, niti su vezani o stanovita geološka razdoblja, mogli su da izrade takove velebne dolinske forme. Autor je mišljenja, da su riječni kanjoni, njihovi ponori kao i njihovi podzemni vodotoci, izohroni, da nisu velike geološke starosti i da su tektonskog podrijetla.

Autor dakle obara uobičajno mišljenje o postanju Plitvičkih jezera, kao da je nekada postojao podzemni spiljski tok Korane, a kasnijim rušenjem stropa da su nastala donja jezera.

Svoju tvrdnju formulira autor ovako. Gornja jezera nalaze se u sinklinalnim pliticama k sjeveru nagnutih nabora dolomita. Preko antiklinalnih bariјera ruši se voda iz jezera u jezero, a tim je bilo omogućeno naseljivanje mahova, koji su stvaranjem sedre jezerske bariјere dalje izgradjivali. Geološka starost jezera nije velika i ona su mogla nastati tek za diluvija. To nam potvrđuje činjenica, da u cijelom jezerskom području nema sedimenata stariјih od diluvija, to јest terciјarnih, i to što ni u ogromnim masama sedre nema prediluvijalnih fosilnih ostataka.

»Donja jezera nastala su u isto doba kao i gornja, no tektonske sile su manje podatni vapnenac slabije nabrale, ali su zato poprečnim rasjedima stvorile više stepenica, међу којима су уклопљена поједина jezera«.

Radu su priložene 4 slike u tekstu, једна geološka karta i tri table.

Др. ФРАН ТУЋАН: Минералошко-петрографска проучавања између Прилепа и Кајмак-Чалана. Гласник Скопског Научног Друштва Књига II. свеска 1—2. Скопље 1926. Студија познатог научника, Госп. дра. Франа Тућана, професора загребачког универзитета, која је и за нас шумаре од великог интереса.

»Гласник Министарства Пољопривреде и вода« Бр. 18. Београд, април—јуни 1927. Садржај: Др. Мил. З. Влађијац: »Производња памука у нашим крајевима« (свршетак). — Д. Цариков: »Један прилог за познавање хемијског састава и плодности наносних земљишта Далмације и Херцеговине«. — Др. Бранко Р. Пеншић: »Око одређивања адсорптивне моћи земљишта«. — Ир. Стјепан Филиповић: »Планина Влашић и млекарство на њој«. — И. Јалчевећ: »Народно пчеларство«. — Б. Пахор: »Које је средство најприкладније за одузимање киселине вино«. — Х. Мохорчић: »О искоришћавању одпадних вода из наших великих усањари в кметијству«. — А. Газари: »Јадрански мед« — А. Газари: »Одређивање масти у маслиновим начинама индиректним путем«.

»Пољопривредни Гласник«. Изашао је из штампе »Пољопривредни Гласник« од ове године са ором садржајном: Др. Ал. Тавчар, свеуч. доцент, Загреб: Шта је узрок лошем стању овогодишње пшенице. — Андрија О. Грим, инж. агрономије: Одгајање рибе и веза му с ратарством. — Никола Пагануци, државни економ среза Тителског: Искористићавање лозе хмеља за сточну храну. — Др. Ђорђе Протић, Сарајево: Хмељева пенелница (*Sphaerotheca humuli*). — Маја Машек, Ширине: О практичној култури раног поврћа. — Петар Ј. Миовић, поседник у Шт. Иљу код Марибора: Проблем нашег хмељарства. — Белешке: Правилник о контроли хмељских садница (резинца) при увозу и унутрашњем промету. — Одгој расних коња на властелинству Ф. Естерхазија у Тати. — Преглед пољопривредне изложбе у Совјетској Унији. — Утицај кише на пораст репе и садржину шећера у њој. — Лизоформ против овчје шуге. — Квашење семена за сетву и смањивање жетвеног приноса. — Да ли родност воћака зависи од броја цветова. — Здрав ваздух по шталама. — Огледи с електрокултуром у Енглеској. — Нов проналазак у млекарству. — Да јаја очувамо за зиму. — Случај спирохетозе код ковоши. — Данашње стање словачког јечма. — Свежа и конзервирана јаја. — Селекциона станица за производњу шећерне репе. — Овогодишња пољопривредна изложба у Љубљани од 17.—26. септембра 1927. — О примени фосфорита. — Воће из Словеније. — Поступање са смрзнутим воћем. — Полочавање штала. — Број пољопривредних задруга у Немачкој. — Истраживања у кукурузову мољцу. — Клуб младих пољопривредника у Вел. Британији. — Поткивајмо коње.

»Пољопривредни Гласник« излази двапут месечно. Преплата за друштва, општинске, школе и читаонице за целу годину 160 динара, за остале 130 динара. — Уредништво: Нови Сад, Сремска ул. бр. 8.

Весник Удружења шумарских подчиновника Краљ. Срба, Хрвата и Словенаца. Виликовци 1927. Број 6. Садржај: Извадак из записника седнице Управног Одбора од 8. маја 1927. — Друштвене вести — Стара правила — Нацрт нових правила.

Број 7.—8.: Предлог прорачуна за год. 1928, са образложењем — Друштвене вести — Салих Баџић: »Култура духана у Југославији«.

Број 9: »Друштвене вести« — А. Перушић: »Неразумљив поступак са дрвећем«.

»Босански Шумар« у броју 7. за јули 1927. доноси: »Висомјери или хищометра« — »Са екскурзија« — »Јутарња цветња од Врела Босне до Илиће« — »Друштвене вести«.

»Босански Шумар« бр. 8.—9. (септембар) 1927. Садржај: »У шуми« — »Важност шума« — »Нешто из практичне геометрије« — »Нешто из морфологије« — »О доби и шпирасту стабала« — »Облични бројеви« — »Кубични садржај тесане и резане робе« — Личне вести — Друштвене вести.

»L'Alpe« No 5. — Maggi 1927. — A. Fiori: »Pinus Hamiltonii Ten«. (Hamiltonov bor). — A. Pavari: »I periodi climatici e la loro influenza sulla produzione forestale« (Klimatični periodi i njihov upliv na šumarsku produkciju). — E. Mastroianni: »La ginestra dell' Etna ed il suo valore economico« (Genista aetneusis D. C. i njena ekonomska vrijednost). — L. Puecher-Passavalli: »Difendere l'olmo dalle Galerucelles« (Obrana brešta od Galerucella luteola Müll).

»L'Alpe« No 6. — Giugno 1927. — F. Pallotta: »Il genere Quercus nell'agricoltura appenninica meridionale« (Rod Quercus-a u agrikulturi južnih Apenina). — A. Pavari: »Le pinete delle brughiere lombarde« (Borici lombardskih vriština).

Prof. Aldo Pavari: »Relazione sulla attività della stazione sperimentale di selvicoltura« Firenze 1927. Писац је директор станице за шумске токове на високој шу-

марекој школи у Фиренци те овом едицијом приказује аутор рад станице за шумске покусе за вријеме 2. семестра 1924. и за године 1925. и 1926.

»Резултати пописа домаће стоке у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца од 31. јануара 1921.« Издање дирекције државне статистике у Београду, Сарајево 1927.

Овај попис стоке је први попис своје врсте на територију наше Краљевине. Био је он вршен заједно са пописом становништва нарочитим општинским пописним обележавањем у једном свеску од 415+XXIX страна. Издање је лепо опремљено. Цена 100 динара.

ЛИЧНЕ ВЕСТИ

ПОСТАВЉЕНИ СУ:

Радојевић Милован, бив. админ. чинов. III. кат. 3. групе у. п. за админ. чинов. III. кат. 2. групе при Шум. управи у Прокупљу.

Рајичковић Митар, бив. админ. чин. за админ. чинов. III. кат. 3. групе при Шум. управи Берање.

Вешовић Милан, потпоручник у. п. за админ. чинов. III. кат. 4. групе при Шум. управи Берање.

Бучетић Шпиро, кот. шумар III. кат. 5. групе за шум. инт. асистента I. кат. 9. групе у Дубровнику.

Нешковић Милош, инспектор у. п. за инспектора I. кат. 6. групе при Генералној дирекцији шума.

Спијевак Тодор, шум. надсавјетник у. п. за шум. надсавјетника I. кат. 5. групе и шефа шум. управе у Олову.

Тодоровић Душан, архивар у. п. за админ. чиновника III. кат. 3. групе при Шум. управи у Кос. Митровици.

Ширер Иван, шум. надсавјетник у. п. за шум. надсавјетника I. кат. 4. групе при Дир. шума у Сарајеву.

Дјерговић Милан, окр. шумар у. п. за окр. шумара II. кат. 3. групе при Шум. управи Ужиче.

Шипчић Милутин, за админ. чинов. III. кат. 3. групе при Инспекторату шума на Цетињу.

УНАПРЕЂЕНИ СУ:

Ристић Петар, за админ. чинов. III. кат. 1. групе при Дир. шума у Чачку.

Лазаревић Драгомир, за рач. савјет. II. кат. 2. групе при Дир. шума у Загребу.

Ђурђић Тодор, за шум. савјетника I. кат. 6. групе у Моровићу.

Боко Марко, за окр. шумара II. кат. 3. групе при Шум. управи у Прокупљу.

Савић Ђерђе, за шум. инт. I. кат. 7. групе при Срез. поглаварству у Вишеграду.

ПРЕМЕШТЕНИ СУ:

Вешевић Милан, админ. чинов. III. кат. 4. групе из Берања у Приштину.

Равник Фрањо, шум. инт. I. кат. 8. групе из Дувна у Призвор.

Перц Звонимир, шум. инт. I. кат. 8. групе из Соколовца, Дирекцији шума у Загребу.

Лозински Виктор, секретар I. кат. 8. групе из Кос. Митровице Дирекцији шума у Чачак.

Радовановић Драгић, младшумар III. кат. 2. групе из Сомља у Варварин.

Ивељић Јурај, подшумар, II. кат. 2. групе из Љубушког за шефа шум. управе у Кладњу.

Сендић жоксим, шум. инт. I. кат. 8. групе из Сарајева за шефа шум. управе у Варешу.

Љубецки Василије, шум. приправник II. кат. 3. групе из Сарајева у Бихач.

Зарић Петроније, шум. инт. I. кат. 8. групе из Сарајева за шефа шум. управе у Фојници.

Бамбуловић Петар, шум. саветник I. кат. 6. групе из Требиња Дирекцији шума у Сарајеву.

Јошовец Адолф, шум. саветник I. кат. 6. групе из Војног Крива у Нови Мароф.

Бабић Марко, шум. саветник I. кат. 6. групе из Мостара за шефа шум. управе у Немилуј.

Каленић Антун, окр. шумар II. кат. 2. групе из Бевђелије за шефа шум. управе у Скопље.

Бојић Стојко, шум. надсаветник I. кат. 3. групе из Кључа Дирекцији шума у Сарајеву.

Грбац Иван, шум. надсаветник I. кат. 5. групе из Фојнице Дирекцији шума у Сарајеву.

Форкапић Алфред, шум. надсаветник I. кат. 3. групе из Вареша, Дирекцији шума у Сарајеву.

Љубисављевић Симо, подшумар III. кат. 1. групе из Варварина у Ваљево.

Пећина Миховил, виши инспектор I. кат. 3. групе са Сушака Великом жупану осјечке области у Осijek.

Премуџић Андрија, шум. надсаветник I. кат. 5. групе из Сарајева за Дирекцију шума бродске и. о. у Винковцима.

Миљуш Никола, надсаветник I. кат. 5. групе из Сарајева за Дирекцију шума у Апатину.

Уроић Јосип, шум. саветник I. кат. 6. групе из Иванић Клоштра за шефа Шум. управе у Ивањској.

Јошевић Адолф, шум. саветник I. кат. 6. групе из Новог Марофа за шефа Шум. управе у Соколовцу.

Лозјанин Милорад, шум. инт. I. кат. 8. групе из Кленка Шум. управе Босутска у Моровићу.

ИЗ ДРЖАВНЕ СЛУЖБЕ ОТПУШТЕНИ:

Рајичковић Митар, админ. чинов. III. кат. 3. групе при Шум. управи Берана.

Реџековић Целадин, админ. чинов. III. кат. 4. групе при Шум. управи у Призрену.

Славковић Петар, секретар I. кат. 7. групе при Генералној дирекцији шума.

Алексић Петар, админ. чинов. III. кат. 4. групе при Шум. управи Пирот.

Печеновски Драгутин, шум. акцесиста, III. кат. 3. групе при Дир. шума Винковци.

Број 12.199—1926.

ОГЛАС.

Дана 13. октобра 1927. у 11 сати prije подне продавати ће се јавном усменом и писменом дјавом у канцеларији шумског referenta, горњег поглаварства, соба број 29, слиједећи дрвени материјал околу 700—800 m³ hrastovine тенжеји и околу 4000 (четири хиљаде) m³ bukovine из државне шуме Beremaginice, остаци шумских штета из 1926. године.

Isklična cijena за 1 m³ dvadeset dinara за hrastovinu без obzira на квалитет.

Isklična cijena за 1 pr. met. bukovog goriva sedam dinara по prim. у шуми код panja и мјерено све до 7 mm на горњем крају без obzira на квалитету.

Svaki dražbovatelj, naš državljанин, ima položiti jamčevinu od pet hiljada dinara na dražbeni zapisnik, stranci polažu duplu jamčevinu.

Osim toga dostalac će imati da podmiri troškove dražbovanja.

Uvjeti kupnje i prodaje stoje na uvid u sobi broj 29.

Banja Luka, dne 5. IX. 1927.

Poglavar seoskog sreza banjalučkog.

Дирекција Шума у Сарајеву.

Д. III. Број: 44158/1927.

Сарајево, 22. септембра 1927.

ОГЛАС.

Ријешенем Министарства Шума и Рудника у Београду од 19. септембра ове године број 33.698 продаваће се код Дирекције Шума у Сарајеву, путем писмене и усмене лиценитације на дан **10 октобра ове године у 11 сати прије подне** 5000 просторних метара буковога огријевога дрвета цјепанице франко вагон жељезничка станица Коран подручје шумске управе »Прача« у Сјетлипама.

Искљична цијена по једноме просторноме метру франко вагон утоварна станица Коран изнаша 87 Дин и 50 пара (осамдесет седам динара и педесет пара) Сваки нудиоц мора прије почетка дражбе положити вадии у износу од 43.750 Дин у готовом или у државним боновима и таксену марку од Дин 100.

Страни поданици треба да положи двоструки вадии. Писмене понуде са вадиијем и таксеном марком треба послати запечатено Дирекцији Шума у Сарајеву најкасније до 11 сати прије подне дана 10. октобра ове године.

Купац мора платити 6% од цјелокупне куповине у фонд за поцумљунје и све трошкове око расписа ове дражбе.

Дражба се неће одржати ако истој не приступе најмање 3 озбиљна нудиоца.

Касније пристигле понуде и очитовања неће се уважити.

Услови продаје стоје на располагање и на увид свакоме купцу код Дирекције Шума у Сарајеву у соби број 72, идије са ради продаје дају уједно и усмена разјашњења.

Министарство Шума и Рудника бира слободно између понуда и може све без навађања разлога одбити.

До ријешења везани су нудиоци на своје понуде.

Дирекција Шума бр. 44158/1927.

Број 11.303—1927.

ОГЛАС II. DRAŽBE BUKOVIH TRUPACA.

Kod kr. Direkcije Šuma u Zagrebu prodavat će se dana 15. oktobra 1927. u 11 sati javnom pismenom dražbom oko 1500 (hiljadu petstotina) kubičnih metara bukovih trupaca, koje će izraditi državna šumska režiја u Majuru u sječnoј periodi 1927./28. i izvesti na državno šumsko režiјsko skladište u Majuru kod Kostajnice. (Željeznička stanica Majur).

Isklična je cijena po kubnom metru 181.— Din a žaobina 15.000.— Din za domaće, a 30.000.— za strane državljane.

Dražba će se izvršiti po propisima zakona o državnom Računovodstvu član 86—90.

Svi poblіži uvjeti dražbe i ugovora mogu se saznati u uredovno vrijeme kod kr. Direkcije šuma u Zagrebu i kod Državne šumske režiје u Majuru.

U Zagrebu, dne 14. septembra 1927.

Kr. Direkcija Šuma.

Dražba hrastovih stabala

Dana 4. oktobra 1927. u 10 sati do podne prodavati će se javnom dražbom putem pismenih ponuda u uredovnici potpisane Direkcije u Bjelovaru stojeća hrastova stabla i to:

Grupa	nalazi se		Broj stabala	Procijenjeno		Udaljenost od željez- ničke stanice
	na teritoriju šum. uprav: u	u šumi		tehnič- koga dr- veta	sa vrednosti	
				m ³	Dinara	
I	Bjelovar	Bolčanski lug	1361	2.637	651.085	Crkvena 11.5 km.
	Sv. Ivan Žabno	Medjak	43	270		
II	Garešnica	Ilovski lug	sušci 1.309	1.279	182.877	Medjurić 5.5 km.
III	"	Zdenački gaj	299	662	142.302	Veliki Zdenci 4.0 km.
IV	Bjelovar	Žabjački lug	1281	2.500	499.902	Klokočevac 2.0 km.
V	"	" "	1667	3.919	819.023	Klokočevac 2.6 km.
VI	"	" "	2308	4.529	923.916	Klokočevac 2.1 km.
VII	"	" "	731	1.224	220.299	Klokočevac 2.2 km.

Grupe I. do III. prodaju se pojedince a komulativne ponude se neprimaju dočim na grupe IV. do VII. primaju se i pojedinačne i komulativne ponude.

Kupac imade platiti kupovninu u dva jednaka obroka i to prvi obrok najdulje za 14 dana nakon što je primio obavjest da je dražba odobrena nakon čega će mu biti doznačena polovica kupljenih stabaloh stabala u kvantumu.

Drugi obrok kupovnine plaća kupac najkasnije do 1. jula 1928. god.

Pobliži dražbeni uvjeti koji zastupaju kupoprodajni ugovor stoje interesentima na uvid za vrijeme uredovnih sati kod potpisate Direkcije te šumskih uprava u Sv. Ivan Žabno, Garešnici i Bjelovaru.

U Bjelovaru, dne 31. augusta 1927.

Direkcija Šuma Križevačke imovne opštine.

Дне 29. октобра 1927. у 11 сати пре подне продаваће се код кр. дирекције шума у Винковцима јавном оферталном ликитацијом суха, суховрба и оштећена храстова, јасенова, брестова, тополова и јохова стабла у подручју кр. шумских управа у Јасеновцу и Липовљанима у следећим двема групама:

Група	Назив шумске управе и шум. среза	Врст дрва	Број стабала	Процјенјена дрвна маса m³		Искљична цена
				Градја	Гориво	
I.	Шумска управа Јасеновац Срезови: Цветни вир, Дедунски и Ћадјавски бок I. и II.	храст	24.972	2.924	5.137	429.200.— Динара
		јасен	6.463	729	1.628	
		брест	1.092	53	393	
		јоха топола	330		149	
II.	Шумска управа Липовљани Срез: Ѕабарски бок	храст	30.015	2.025	6.301	357.500.—
		јасен	1.466		703	

Сви подробнији услови ликитације могу се сазнати за радног времена код кр. дирекције шума у Винковцима те кр. шумске управе у Јасеновцу и Липовљанима.

У Винковцима, дне 23. септембра 1927. године.

Кр. Дирекција Шума
Директор:
Себетић с. р.

ОГЛАС.

Код поглавара среза вишеградског у Вишеграду, продаваће се дана 17. октобра 1927. у 11 сати прије подне у соби бр. 1 путем усмене и писмене ликитације 1570 m³ (хиладу петсто седемдесет кубика) пожаром оштећених борових стабала у државној шуми Варда одјел 47 у срезу Вишеградском на пању са поклпичном цијеном 30 Дин (тридесет) по куб. метру. Сваки понудиоц мора прије почетка дражбе положити таксену марку од 108 динара и вадити од 4.710 Дин у готову или вредносним папирима, који се примају код склапања уговора са државом.

Страни поданици слажу вадити у двострукој висини.

Писмене понуде морају стићи потписаном запечатене и провиђене са вадитом 4.710 Дин те таксеном марком од 100 Дин најкасније до 11 сати прије подне на дан саме дражбе те имаде споља да носи натпис »Понуда за купњу 1570 m³ пожаром оштећеног боровог дрвета у државној шуми »Варда«.

Усмена се ликитација неће одржати ако истој не приступе три ликитанта.

Након свршетка усмене ликитације отвориће се и прочитати писмене понуде. Услови купње и продаје као и поближе информације могу се видети сваког дана за пријеме уредовних сати код шумског референта.

Сваком рефлектанту слободно стоји, да прије дражбе разгледа шумско подручје.

Вадиј положен код усмене лицитације ће се нудиоцу, који је постао досталац урачунати у кауцију, коју треба да даде према условима лицитације, а осталим нудиоцима ће се након довршене лицитације повратити.

Вадиј код писмених понуда исто тако ће се нудиоцу који је постао досталац урачунати у кауцију, коју треба да даде према условима лицитације, а осталима ће се на њихов трошак и погибелъ чим буду ријешене понуде повратити.

Купац је дужан платити поред понуђене куповне цијене још 6% од цијеле куповине за фонд за пошумљавање, а осим тога и трошкове око расписа лицитације и извиди.

Господин Министар Шума и Руда придржаје себи право, да по свом расуђењу без обзира на то, колико је која понуда за купњу слободно бира између приспјелих понуда, или да све одбаци и да не спомене разлога.

До ријешења Господина Министра Шума и Руда, везани су нудиоци за своје понуде.

Под никаквим увјетом неће се узимати наизнадне понуде и очитовања, као и ограничења стављених понуда.

У Вишеграду 26. 8. 1927.

Поглавар среза вишеградског

Број 9721—1927.

OGLAS.

Темелјем решења господина Министра Шума и Рудника од 20. августа 1927. Број 29.001 и закључка главне скупштине овлашћеника зем. заједнице Коритно одржати ће се 19. (деветнаестог) listopada 1927. у 11 (једнаест) сати прије подне (по уредском satu) код среског поглавара у Чазми јавна писмена дражба за продају 554 храстових стабала у шуми Коришћански гaj власништво з. з. Коритно са проценjenом дрвном масом од 733.71 m³ техничке градје и искључном цијеном од 135.002 Dinara 64 pare.

Примају се само затворене до 11 сати прије подне горе одређенога дана код овога среског поглавара предане писмене понуде, таксиране са 100.— Dinara, с приложеном потврдом о уплати 10% жаобине у готовом или у вредносним папирима, којима држава признаје ваљаност јамства.

Касније приспјеле брзојавне, те непотпуне или никакo таксиране понуде неће се узети у обзир.

У понуди треба нарочито истакнути да су нудиоцу познати сви услови понуде, те да их у цијелости прихвата.

Страни поданици треба да положи двоstrуки вадиј (жаобину).

Уплата сlijеди у два obroка и то први оброк 14 дана након одобрења, а други прије почетка извоза материјала, а најдалје у року од 2 мјесеца иза првога obroка.

Досталац има право на све техничко дрво до 20 cm прмјера од дозначених стабала. Овршци, ctpаци, за градју неспособно дрво и оно испод 20 cm деblјине преостaje на сједини у корист Земљишне заједнице Коритно.

Код uplate првога obroка дужан је купац платити још и 6% издражбоване цијене за фонд за пошумљавање крша и гоleti, као и прописне таксе на уговор.

Рок израде и извоза установљује се до конача мјесеца липња 1928. године.

Нудиоц постаје досталцем тек након одобрења дражбе по Министарству Шума и Рудника.

Најближа жељезничка станица Врbovec удаљена око 7 klm.

Деталјни дражбени увјети и процјена може се видјети код среског шумарског референта за вријеме уредовних сати.

У Чазми, дне 15. септембра 1927.

Управитељ среза:
Рihtарић

ОГЛАС ЛИЦИТАЦИЈЕ.

Код Дирекције Шума у Сарајеву продаваће се 25. октобра 1927. у уторак у 11 сати први пут у оменом лицитацијом око 3.000 (три хиљаде) m^3 четињастог дрвета на пању од најстаријих стабала, неупотребљених за сервитут, у државној шуми »Рађен Пасторку« у рогачичком срезу сарајевске области.

Искљична цијена изнаша 31 (тридесет један) 50/100 Дин просјечно по једном кубном метру четињастог дрвета у шуми на пању.

Сваки лицитант мора прије почетка дражбе положити таксену марку од 100 динара на записник и признаницу благајне ове дирекције о положеном вадии у износу од 4,725 (четири хиљаде седамсто двадесет пет) динара у готовом или вредносним папирима који се примају код склапања уговора са државом.

Странни желажу вадии у двострукој висини. Вадии се има положити код касе ове дирекције до 10 сати дана дражбе.

Затим има сваки лицитант донијети свједочанство о надметачкој способности и увјерење, да је радњу пријавио пореским властима и платио порез за текуће тромјесече.

Усмена се лицитација не ће одржати, ако не приступе најмање три озбиљна лицитанта.

Услови продаје и поближе информације дају се код ове дирекције за вријеме уредовних сати. Сваком је рефлектанту слободно да прије дражбе разгледа шум, подручје.

Вадии свих лицитаната се задржаје до ријешења Господина Министра Шума и Рудника који бира слободно између свих понуда и може све без навађања разлога одбити.

Ни под којим увјетом се неће узимати накнадне понуде и очитовања као ни ограничавање стављених понуда.

Досталац носи трошкове око расписа ове лицитације.

Сарајево 18. јула 1927.

Дирекција шума,

Број 7624—1927.

ЛИЦИТАЦИЈА ДРВЕТА НА PROSEKAMA.

28. oktobra 1927. prodavaće se javnom ofertalnom licitacijom kod potpisane direktije šuma hrastova i druge vrsti stabla na drugoj grupi novotrasiranih proseka kr. šumske uprave jasenovačke uz obvezu krčenja proseka.

Stabla su procjenjena na 3645 m^3 tvoriva i 5237 m^3 gorivog drveta. Isklična cena snižena je na 269.123.— Dinara.

Vadij 10% od isklične cene, svjedodžba o nadmetačkoj sposobnosti i uverenje o uplati poreze predaju se do 10 sati a pismene ponude do 11 sati dana licitacije.

Licitacija počima u 11 sati.

Kupovnina se plaća u dva jednaka obroka. Prinosi i taksa iznose 9:2 od kupovnine.

Rok za krčenje, izradu i izvoz stabala traje do konca jula 1929. godine.

Bliži uslovi stoje na uvid kod potpisane direktije šuma i jasenovačke šumske uprave.

Vinkevci, dne 22. septembra 1927.

Direktor:
M. Šebetić s. r.

На основу одобрења Министарства Шума и Рудника Број 21.884/1927. одржати ће се дана 5. новембра 1927. год. у канцеларији Шумске Управе у Панчеву јавна писмена (офертална) лицитација ради продаје дрвног материјала на пању у ниже наведеним сечама.

Број скупине	Име сече	Површина сече	Продјељена дрвна маса									Исклучна цена	Кауција
			Твориво			Огревно дрво							
			храст и брест	топола	храст и брест			врба и топола					
					цепанице	облице	пањев и грање	цепаница	облица	пањев и грање			
к. ј.	кубних мт.	просторних метара						Динара					
1	Острво IV. одсек 17/.	30.20	323	279	1668	1301	972	4659	1209	1425	93.000	9.300	
2	Острво V. Одсек 7.	33.90	230	327	1087	365	970	5349	1521	1483	81.000	8.100	

Услови:

1. Лицитација ће се одржати у канцеларији Шумске Управе у Панчеву у 11 сати пре подне, према одредбама чланова 86.—98. Закона о Државном Рачуноводству.

2. Прописно запечаћене писмене понуде провиђене са таксом марком од 100 динара имају се продати најкасније до 10 т по сати на дан лицитације. После тога рока понуде се не примају. Кауција има се положити најкасније до 10 сати пре подне дана лицитације.

3. За сваку поједину сечу треба предложити посебну понуду у посебном омоту.

4. Понуди треба приложити потврду надлежне финансијске области, да је нудилац платио државни порез из ранијих година, као и за истекло полугодиште, те сведочанство о надметачкој способности.

5. Куповина се плаћа у три једнака obroка, први код склапања уговора, други најкасније до 31. децембра 1927. год. а трећи најкасније до 28. фебруара 1928. године.

6. Купац осим куповине има да плати 6% за фонд за пошумљавање, 0.2% за узгојни допринос и 1% таксених марака.

7. У име кауције прима се готов новац или вредносни папери који се примају код склапања уговора са државом.

8. Сече се продају без обавезе крчења пањева, а имају бити израђене у року од 15. XII. 1927. г. до 14. XII. 1928. године.

Ближи услови могу се видети за време званичних часова код Дирекције Шума у Апатину и код Шумске Управе у Панчеву.

У Апатину, 27. септембра 1927. г.

Дирекција шума.

Број 4207/1927.

ОГЛАС О VELIKOJ PRODAJI HRASTOVIH I DRUGIH DRVETA.

Na temelju odobrenja Ministarstva Šuma i Rudnika broj 35.129 od 12. septembra 1927. prodavati će se kod Direkcije Šuma Imovne Općine Gjurgjevačke u Bjelovaru

putem pismene javne licitacije dana 24. listopada 1927. god. u 10 sati prije podne ova drveća:

Šumarska uprava	Broj prodajne hrpe	Šumskog sreza			Vrst drveća		Procijenjena masa		Procjenbera vrijednost kao isključna cijena	Udaljenost od najbliže željezničke stanice
		Ime	broj	okružje	hrast	brest	gradje			
							hrast	brest		
					komada	m ³	Dinara			
Novigrad	1.	Stolac	21	XXV	1774	126	4514.47	172.80	1,135.177	Od stanice Novigrad 8.4 km
Bjelovar	2	Bedenik	41	III.	582	22	1267.08	41.69	330.310	Od stanice Bjelovar 5.2 km.
Rača	3.	Jasenova	58	VI.	731		2243.97		657.483	Od stanice Bulinac 5 km.
	4.	Dugački gaj	59	I.	623		1925.10		463.949	Od stanice Bulinac 10 km.
Grubišno polje	5.	Perato-vački Lug	81	VIII	543	2	1437.96	3.51	404.499	Od stanice Grubišno polje 4 km.
			Svega:		4.253	150	11388.58	218	3,009.418	

Općeniti uslovi.

1. Licitacija će se obaviti isključivši usmene jedino na temelju pismenih ponuda.
2. Ponude moraju biti taksirane sa 100 Dinara taksene marke, dobro zapečaćene, te će se primati najkasnije do 10 sati prije podne kod gospodarstvenog odbora dana 24. listopada 1927.
3. U ponudi valja naročito navesti, da su nudiocu svi uslovi licitacije sadržani u dražbenim uvjetima koji zastupaju kupoprodajni ugovor dobro poznati i da ih u cjelosti prihvaća. Uz to se ima ponudi priložiti u ime vadiuma 5% od procjenbene vrijednosti ove hrpe, na koju ponuda glasi, bilo u gotovom novcu, bilo u državom zagarantovanim hartijama od vrijednosti ili onim vrednosnim hartijama, kojima država priznaje valjanost jamstva. Hartije od vrijednosti primaju se po nominalnoj vrijednosti. Garantna pisma i uložne knjižice novčanih zavoda ne primaju se. Osim toga ima se ponudi priložiti i uverenje da je nudioc platio državni porez za posljednje tromjesečje i da mu je radnja protokolisana kod sudskih vlasti, čime će dokazati, da posjeduje nadmetačku sposobnost.
4. Odobrenje licitacije ovisi od odobrenja Ministarstva Šuma i Rudnika u Beogradu.

5. Predmet prodaje je cjelokupna drvna masa sposobna za tehničku uporabu iznad 25 cm debljine. Drvo ispod 25 cm debljine kao i otpaci iza bradve i maklje ne pripadaju kupcu nego ostaju Direkciji I. O. na raspoložbu.

6. Kupovina se imade uplatiti u gotovom novcu u dva obroka i to prva polovica kupovine imade se uplatiti u roku od 14 dana nakon što je dostalac obavješten, da je dražba odobrena po Ministarstvu Šuma i Rudnika. Druga polovica kupovine šest mjeseci kasnije nakon uplate prvoga obroka sa 8% kamata računajući od dana obavještenja, da je dražba odobrena. Kod uplate prvog obroka kupovine dostalac je dužan još uplatiti na kupovinu 9.2% u ime raznih doprinosa.

Kupac ne smije izradjenu robu iz šume izvesti prije nego uplati drugu polovicu kupovine.

7. Za sječu, izradu i izvoz kupljenog drva ustanovljuje se rok do 31. marta 1929.

8. Stabla su označena sa kolobrojem u prsnoj visini i na žili od broja: a) za hrpu 1. od 1—1900, b) za hrpu 2. od 1—604, c) za hrpu 3. od 1—731, d) za hrpu 4. od 1—220, 222—624, za hrpu 5. od 1—545.

9. Svi ostali dražbeni uvjeti kao i ostale informacije mogu se saznati za vreme uredovnih sati kod direkcije šuma Gjurgjevačke Imovne Opštine u Bjelovaru kao i kod šumske uprave broj II. u Novigradu, br. IV. u Bjelovaru, broj V. u Rači i broj VIII. u Grubišnompolju.

U Bjelovaru, 15. septembra 1927.

Direkcija Šuma Gjurgjevačke Imovne Opštine.

Бр.3503/1927.

ОГЛАС ЛИЦИТАЦИЈЕ.

На основу одобрења Министарства Шума и Рудника бр. 16777/1927. одржаће се дана 29. октобра 1927. год. у канцеларији Дирекције Шума у Апатину јавна писмена (офертална) лицитација ради продаје на пању врбовог, тополовог, храстовог и брестовог дрвног материјала у ниже наведеним сечама:

I. У подручју Безданске Шумске Управе:

1. Сеча »Горња Сита« у површини од 109 к. ј. Искљична цена је 325,700 динара. Кауција 32,570 динара.

II. У подручју Апатинске Шумске Управе:

2. Сеча »Стаклара I« у површини од 31,46 к. ј. Искљична цена је 87,300 динара. Кауција 8,730 динара.

3. Сеча »Стаклара II« у површини од 24,37 кат. јутара. Искљична цена је 76,400 динара. Кауција 7,640 динара.

Услов:

1. Личитација ће се одржати у канцеларији Дирекције Шума у Апатину у 11 сати пре подне, према одредбама чл. 86.—98. Закона о Државном Рачуноводству.

2. Прописно запечаћене писмене понуде провиђене са таксом марком од 100 динара имају се предати најкасније до пол 11 сати на дан лицитације. После тога рока понуде се не примашу. Кауција се има положиити најкасније до 10 сати пре подне дана лицитације.

3. За сваку поједину сечу треба предложити засебну понуду у засебном омоту.

4. Понуди треба приложити: потврду надлежне финансијске власти, да је пуديوц платио државни порез из ранијих година, као и за истекло полугодиште, те сведочанство о надметачкој способности.

5. Куповина се плаћа за сечу под 1. у три једнака obroka, први код склапања уговора, други најкасније до 1. јануара 1928. год., а трећи најкасније до 30. марта 1928. год. а за сече под 2. и 3. у два једнака obroka, први код склапања уговора, а други најкасније до 1. марта 1928. год.

6. Купац осим куповине има да плати: 6% у фонд за пошумљавање, 0.2% за узгојни допринос и 1% таксенних марака.

7. У име кауције прима се готов новац или вредносни папири, који се примају код склапања уговора са државом.

8. Сече се продају без обавезе крчења пањева и имају бити израђене до 1. априла 1928. године.

Ближи услови могу се видети за време званичних часова у канцеларији Дирекције Шума у Апатину, те код Шумских Управа у Бездану и Апатину.

У Апатину, 19. септембра 1927. год.

Дирекција Шума.

Број: 4566/27.

ОГЛАС.

Код поглавара среза јајачког у Јајцу продавање се у петак 28. октобра о. г. у 10 сати прије подне путем јавне усмене и писмене дражбе 2.000 м³ четињастог дрвета од старих гранатих и нецјепких стабала путем преборне сече на пању у шуми Бешпељу срез Јајце уз искљичну цену од 28 динара просечно по једном кубном метру.

Дрво се може у наведеној шуми прегледати. Пре почетка дражбе дужан је сваки рефлектант положити вадиј од 5.600 динара (пет хиљада и шест стотина динара) у готову или у вредносним папирима као и таксену марку од 100 динара.

Писмене понуде обложене са горњим вадијем и таксеном марком као и очитоване, да су нудиоцу познати увјети дражбе имаду се залечаћене најкасније до 28. октобра о. г. до 10 сати прије подне овом поглаварству припослати.

На основу треба написати »Понуда на 2.000 м³ четињастог дрвета«.

Касније приспеле понуде неће се узимати у обзир.

Досталац је дужан платити трошкове расписа ове лиценитације, повисити вадиј на 10% од постигнуте куповине и 6% од целе куповине као принос фонду за пошумљавање.

Дражба се неће одржати, ако не приступе истој најмање три озбиљна лиценитанта.

Министарство Шума и Рудника бира слободно између стављених понуда и стоји му просто да све без навода разлога одбије.

Јајце 17. септембра 1927.

Поглавар среза:

KRNDIJA gospodarska i šumska industrija d. d. u Zagrebu	Uprava gospodarstva i šumarstva: NAŠICE, SLAVONIJA. Proizvodi i eksportira svekolike gospodarske i šumske proizvode
--	---

KRALJ. PRODAJA BARUTA INDUSTRIJA ORUŽJA BOROVNIK i VRBANIĆ Zagreb, Jurišićeva ul. 9. Prodaja svakovrsnog oružja, municije i lovačkih potrepština. Obavlja svakovrsne popravke, koji spadaju u puškarsku struku, kao i montiranje dalekozora Vlastita tvornica pušaka u Borovlju (Ferlach). Prodaja na veliko i na malo.
--

ŠUMSKA INDUSTRIJA
Filipa Deutscha Sinovi

Vrhovčeva ul. 1 ZAGREB Telefon broj 47
Parna pilana u Turopolju.

Eksport najfinije hrastovine. Na skladištu ima velike količine
potpuno suve hrastove gradje svih dimenzija.

Utemeljeno god. 1860.

Utemeljeno god. 1860.

DRACH INDUSTRIJA DRVA D. D.

Središte: SISAK: — Podružnica: VIROVITICA

PILANA: CAPRAG I VIROVITIČKI ANTUNOVAC

Telefon: Sisak broj 14. — Telefon Virovitica broj 15.

**Proizvodnja svakovrsnog hrastovog, bukovog jasenovog i bre-
stovog materijala, gradje za željeznice i dužica**

DIONIČARSKO DRUŠTVO
za eksploataciju drva
Zagreb, Trg N br. 3.

Telefon: 16-34, 12-38 — Brzjavljiva: „EXPLOITAT“

Parna pilana i tvornica parketa:
VIROVITICA, KRUSHEVAC

Prodajni ured:
BANJA-LUKA

Proizvadjia i eksportira:

hrastovu robu, parenu i ne-
parenu bukovinu, mekanu
rezanu gradju, gorivo drvo
te parkete.

SOCIÉTÉ ANONYME
d'Exploitation forestière
Zagreb, Trg N br. 3.

Téléph : 16-34, 12-38 — Télégram : „EXPLOITAT“

Sclerie à vapeur et fabrique des parquets
VIROVITICA, KRUSHEVAC

Bureau de vente:
BANJA-LUKA

Produit et exporte:

matériaux en chêne, hêtre étuvé
et non étuvé, bois tendre mate-
riels de construction, matériaux
sciés et bois pour chauffage et
parquets.

Југ. Шум. Удружења

Досада изашла издања.

Br. 1. Ugrenović: „Iz istorije našeg šumarstva“	Din	10—
Br. 2. Perušić: „Krajiške Imovne Općine“	„	10—
Br. 3. Петровић: „Шуме и шумска привреда у Македонији“	Дин	15—
Br. 4. Hufnagl-Veseli-Miletić: „Praktično uređivanje šuma“	Din	20—
Br. 5. Манојловић Милан: „Методе уређења“	Дин	10—

У наклади Југосл. Шумар. Удружења штампано:

[illegible]

Cijene se razumjevaju bez poštarine

**Књиге се наручују код „Југословенског
Шумарског Удружења“
Загреб, Вукотиновићева улица број 2.**

САДРЖАЈ:

Петровић: Назадовање шумарства. — Balen: Dioba na kršu. — Frančišković: Šume Thurn-Taxisa. — Трговина. — Практично шумарство. — Друштвене вијести. — Литература. — Личне вијести. —
Огласи.

SOMMAIRE:

Petrović: Dépérissement de l'économie forestière. — Balen: Partage sur le Karst. — Frančišković: Les Forêts de Thurn-Taxis en Yougoslavie. — Pratique forestière. — Bibliographie. — Mouvements. — Adjudications.